№ 83 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

הײנט 6 זײטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047. | מאָנטאָג, פּ׳ צו ט׳ ניסן תר״צ | 7 kwietnia 1930 r. | 23-טער יאָהרגאַנג

וואַרשאַווער קהלה איבערגענומען די שחיטה
וואַהל-רעזולטאַט צו דער ציוניסט. לאַנד-קאָנפערענץ אין מזרח-גאַליציען
לענינגראַדער רב פער׳משפּט אויף 10 יאָהר קאָנצענטראַציע-לאַגער

וואַרשאַווער קהלה איבערגענומען די שחיטה

וואַרשאַ, 6. (טעל.)
אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער וואַרשאַווער יודישער קהלה איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די קהלה זאָל איבערנעמען די שחיטה. דער בעשלוס איז אָנגענומען געוואָרען געגען די שטימען פון דער „אגודה". דער פראַקציע האָט געשטימט מיט די ציוניסטען פאַר איבערנעמען די שחיטה.

אויף דער זיצונג איז שוין צוגעשטעלט געוואָרען דער אויסגעאַרבייטער בודזשעט פון דער שחיטה.

רעזולטאַט פון די וואַהלען
צו דער ציוניסטישער לאַנד-קאָנפערענץ אין מזרח-גאַליציען

לעמבערג, 6. (יט״א)
היינט זענען אין מזרח-גאַליציען פאָרגעקומען וואַהלען צו דער ציוניסטישער לאַנד-קאָנפערענץ.

עס איז געפיהרט געוואָרען א העפטיגער קאַמף צווישען די אַנהענגער פון דער עקזעקוטיווע און דער אָפּאָזיציע. די רעוויזיאָניסטען, וואָס האָבען פריהער געהאַט צוגעזאָגט צו שטיצען די עקזעקוטיווע האָבען צום סוף זיך צוריקגעצויגען פון זייער שטעלונג און לעמבערג זענען סך הכל אָפּגעגעבען געוואָרען 1617 שטימען אויף 55 מאַנדאַטען. דערפון האָט די עקזעקוטיווע בעקומען 32 מאַנדאַטען, די אָפּאָזיציע 14 און די רעוויזיאָניסטען 9.

אין סאַמבאָר זענען די וואַהלען אויפגעריסען געוואָרען.

לענינגראַדער רב פערמשפּט אויף 10 יאָהר קאָנצענטראַציאָנס-לאַגער

מאָסקווע, 6. (יט״א)
דער לענינגראַדער רב לאַזאַרעוו איז פער׳משפּט געוואָרען איבערגעשיקט צו ווערען אויף 10 יאָהר אין א קאָנצענטראַציאָנס-לאַגער, זיין זוהן אויף 3 יאָר. אַנדערע 14 יודישע כלל טוער, וועלכע זענען אַרעסטירט געוואָרען אין סעפּטעמבער, זענען פער׳משפּט געוואָרען צו פערשידענע טערמינען תּפיסה.

פּאַליציאַנט אַגיטירט נישט צו קויפען ביי יודען
אנקלאַגע אין נאַציאָנאַל-ראַט

וואַרשאַ, 6. (טעל.)
דער נאַציאָנאַל ראַט האָט בעקומען א אַנקלאַגע פון אייניגע יודען, וועלכע האָבען געהערט ווי א פּאָליציאַנט, וואָס איז געשטאַנען נעבען א יודישער קראָם אויף נאַלעווקי 2 האָט געזאָגט צו א קריסטין, וואָס האָט געוואָלט אַריינגעהן קויפען אין א יודיש געשעפט: צו וואָס גערהסטו קויפען ביי א יודען, קענסט נים קויפען אין א קריסטליך געשעפט"?

דער נאַציאָנאַל-ראַט וועט זיך ווענדען דעם וועגען מיט א אַנקלאַגע צו די בעטרעפענדע אינסטאַנצען און פאָדערען צו בעשטראָפען דעם פּאָליציאַנט.

Aspirin
w tabletkach
środek uśmierzający bóle.
Wyjątkowo skuteczny
we wszelkiego rodzaju
zaziębieniach
i bólach reumatycznych.
Do nabycia we wszystkich aptekach.

גאַנדי געבראַכט דעם זאַלץ מאָנאָפּאָל

לאָנדאָן, 6. (ספּ.)
ווי מען מעלדעט פון אינדיען איז גאַנדי׳ן געלונגען צוצוברעכען דעם זאַלץ-מאָנאָפּאָל.

סאָוויעטישער ראַט פון דער שטאָק-האָלמער געזעלשאַפט אין דימיסיע

שטאָקהאָלם, 6. (ספּ.)
דער ראַט פון דער סאָוויעטישער געזאַנדשאַפט האָט בעקומען דימיסיע

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט ער פערעפענטליכט א ערקלערונג אין דער פּרעסע אין וועלכער ער גיט אָן אַלס מאָטיוו פאַר זיין דימיסיע האָט געדינט דאָס, וואָס ער האָט אַמאָל געהערט צו די ס. ר.׳ן. פונדעסטוועגען איז ער געווען א געטרייער בעאַמטער און ער האָט געאַרבייט לטובת דעם רוסישען פאָלק און נישט לטובת דעם קאָמאינטערן. דערפאַר האָט מען אויף איהם געטראָגען א האַס.

ווייטער ערקלערט ער, אַז ער איז ביז אַהער נעווען לאָיאַל צו דער סאָוויעטען-מאַכט און וועט ווייטער זיין לאָיאַל און נישט מאַכען קיין שום רעוועלאַציעס אַלא בעסיעדאָווסקי, כדי מען זאָל נישט בעקומען דעם איינדרוק, אַז ער וויל זיך נוקם זיין.

טאַרדיע קאָנפעריט מיט בריאַנ׳ען
וועגען דער ענטוואָפענונגס-פראַגע

פּאַריז, 6. (ספּ.)
היינט איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ צווישען בריאַנ׳ען און טאַרדיען, וועגען די אונטערהאַנדלונגען אויף דער לאָנדאָנער ים-קאָנפערענץ

פיידע מיניסטאָרען האָבען קאַטעגאָריש אָפּגעלייקענט, אַז בריאַן זאָל כלומרשט האָבען געבראַכט פון לאָנדאָן א נייעם ענגלישען פאָרשלאַג.

מאָרגען קומט פאָר א זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט, אויף וועלכער עס וועט בעהאַנדעלט ווערען די ענטוואָפענונגס-פראַגע.

באַלפור-אַקאַדעמיע אין דאַנציג

דאַנציג, 6. (יט״א)
נעכטען איז אין דאַנציג פאָרגעקומען א טרויער אַקאַדעמיע לכבוד דעם פערשטאָרבענעם לאָרד אַרטור באַלפור. אין דער אַקאַדעמיע האָט זיך בעטייליגט די ציוני. אָרג., פאָרשטעהער פון פיל יודישע אינסטיטוציעס און אָנגעזעהענע יודישע פערזענליכקייטען

אַראַבישער עקזעקוטיוו פאָדערט
א שוץ-צאָל אויף מעהל און תּבואה

ירושלים, 6. (יט״א)
די אַראַבישע עקזעקוטיווע האָט איבערגעגעבען דער רעגירונג א מעמאָראַנדום אין וועלכען עס ווערט געפאָדערט איינצופיהרען א שוץ-צאָל אויף אויסלענדישער תּבואה און מעהל, וואָס ווערט אַריינגעפיהרט קיין א״י.

דעמאָנסטראַציע פון ווינער בירגערטום
געגען סאָציאַליסטישען מאַגיסטראַט

ווין, 6. (ספּ.)
די היינטיגע דעמאָנסטראַציע פון די בירגערליכע עלעמענטען געגען ווינער סאָציאַליסטישען מאַגיסטראַט פאַר די הויכע שטייערן, וואָס ער לעגט אַרויף אויפ׳ן בירגערטום, איז אַראָפּ פולשטענדיג רוהיג.

ליקווידירט דעם אויפשטאַנד אין אַביסיניען

אדיס אַבעבאַ, 6. (ספּ.)
דעם רעגירונגס-מיליטער האָט זיך איינגעגעבען צו בעזיגען פולשטענדיג די אויפשטענדיגע ביים באָמבאַרדירען די פּאָזיציעס פון די אויפשטענדיגע איז געפאַלען מיט א העלדישען טויט דער פיהרער פון אויפשטאַנד קודיאָסאַ און אַרוי אַרום איז דער אויפשטאַנד ליקווידירט געוואָרען.

צו דער חתונה פון מיין חבר און פריינד
לייבל שייבע
מיט פרל. לובאַ קינד
ווינשט אַ הערצליכען מזל-טוב
י. מ. האַמבורסקי און פרוי.

צו דער חתונה פון אונזער פריינד
לייבל שייבע
מים פרל׳ לובא קינד
ווינשען אַ האַרציגען מזל-טוב און פיל גליק
געניא מאַנדרא,
ל. בירענשטאַק.

צו דער חתונה פון פרל.
שרה וואַקסמאַן
מיט ה׳ זלמן בראָן
ווינשט אַ הערצליכען מזל-טוב
חיים באַנקהאַלטער.

וויכטיג! נייעס! מצות
די בעסטע, פיינסטע, דינסטע
ווערען אויסגעבאַקען אין דער היגיענישער און כּשר׳ער זייט לאַנגע יאָהרען
בעוואוסטער בעקעריי פּאַמאַרסקא 56, טעלעפ. 160-25, 14-817. (רוג טאַרגאָווע) —
די בעקעריי געפינט זיך אונטער דער שטרענגער השגחה פון לאָדזער ראַבינאַט.
מיט אַכטונג בעקער-מייסטער צווייליך און קופערמינץ
בעמערקונג: קיין פיליעס בעזיצען מיר נישט.

כּשר׳ע און היגיענישע מאַשין-מצות
פון די פעראייניגטע בעקער-גרופּע, אַל. קאָשטשושקי 11, טעל. 141-08
ווי אויך ביי ה׳ יעלין, פיעטריקאָווער 24, טעל. 173-46
בעשטעלונגען ווערען אָבגעשיקט א היים.

צו דער חתונה פון ה׳
לייבל שייבע מיט פרל. לובאַ קינד
ווינשט אַ האַרציגען מזל-טוב
פערלאַג
„לאָדזער טאָגעבלאַט"

די בעסטע מאַשין-מצות
און אויך די איינציגע אין לאָדז, וואָס האָט אַ הכשר פון יאַנאָווער רב
וועלכע ווערט אויסגעבאַקען ביי מיר אין דער בעקעריי
צוקערניע וויינבערג
פיעטריקאָווער 38, טעלעפאָן 143-82
יעדער קוואַנטום ווערט גלייך אָפּגעשיקט אַ היים.

שטר מכירת חמץ
זאַכאָדניא 49
ביי הר״ר יהושע פרידענזאָהן
בהר״ר שמעלקי ז״ל מורה הוראה דפה.

Dr. med. H. Krauskopf
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנא 45 טעל. 113-47
נעמט אָן פון 4–7 אָוונד.

Dr. A. Mazur
ווסכאָדניא 65, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 12.30—1.30 און 4—6 אָוונד.)

ב״ה
שומרי ומזהירי שבת עם ועד הרבנים בראש דפ״ק לודז

יודען ברודער! מיר בעטען אייך אין נאָמען פון דער תּורה הקדושה עס זאָל קיינער נישט קויפען פּסח׳דיגע זאַכען פון מאכלים און געטרענקע ביי דעם וואָס האַלט אָפען זיין געשעפט אום שבת. יעדער וואָס וויל זיך מציל זיין פון חשש חמץ בפסח דאַרף פערשטעהן אַז דער וואָס איז א מחלל שבת בפרהסיא פערלירט דאָס נאמנות אויף כשרות א גאַנץ יאָהר ובפרט אויף פּסח, וואָס איז במשהו. מיר זענען אייך מזהיר אין אייער אייגענער אינטערעס און האָפען, אַז איהר וועט אונז פאָלגען. ואנחנו את נפשותינו הצלנו.

ועד שומרי ומזהירי שבת
עם ועד הרבנים בראש.

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָוויטשא 30 טעל. 41-75
ספּעצ. פאַר אינערליכע
און האַרץ-קראַנקהייטען

קראַנקע פיס!!
אַ נאַ פּאַדישער שוהמאַכער-מייסטער
זעהר וויכטיג פאַר שטעפּער און שוסטער און פאַר אַלע שוואַכע און ליידענדע אויף די פיס! עס ווערט אויסגעהיילט אָהן איינלאַגען, עס פערשווינדט די פיס-שוואַכקייט און אַלע אַרט פוס-פערהאַרטונגען. עס ווערט אויך אַלץ טעאָרע-

טיש אונטעררינכטעט, מוסטער-צייכנען און שניידען לויט מאָס און פאַבריקס-מעסיג ביי דעם וויענער דיפּלאָמירטען פאַך-לעהרער
Morytz Silbersztein, Łódź,
49 Wschodnia 49
נעמט אָן פון 9–12 און פון 3–6 נאָכמיטאָג.

כּשר לפּסח
די איין לאָדז בעוואוסטע יודישע
שאָקאָלאַד-פאַבריק
ZŁOTY RAJ
מאַכט בעקאַנט דער ג׳ קונדשאַפט דאָס צו דעם בעפאָרשטעהענדען פּסח איז פערזעהען מיט א רייכען אויסוואַהל פון פערשידענע שאָקאָלאַד און קאַראַמעלען כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין. פערקויפס-שטעלע: ווסכאָדניאַ 50 זאַוואַדזקאַ 11, צעגעלניאַנאַ 26 בעמ. דאָס אַלעס ווערט געאַרבייט בהכשר גמור אונטער דער השגחה פון אנשים כשרים ונאמנים כדי אויסצומיידן אַ געדראַנג ווערט די ג׳ קונדשאַפט געבעטען זיך בעצייטענס צו פערזען מיט סחורה

אויספאָרשונגס-קאָמיסיע לעגט פאָר שאַפֿען ספּעציעלע קערפּערשאַפֿט, צו שיצען די נישט-יודישע אינטערעסען בנוגע דער אימיגראַציע אין ארץ-ישראל

דער איינפֿלוס פֿון דער יודישער אימיגראַציע אויף די געמיטער פֿון די פֿאַנאַטישע אַראַבישע פּאָליטיקער.—די טאַקטיק פֿון די סערטיפֿיקאַטען-פֿערטיילונג און איהרע פֿאָלגען. — די מורא פֿון די אַראַבער פֿאַר אַ נייער יודישער אימיגראַציע איז איינע פֿון די סבות פֿון די טרויעריגע געשעהענישען — זאָגט דער בעריכט

דער זיבעטער קאַפּיטעל פֿון'ם בעריכט פֿון דער אויספאָרשונגס-קאָמיסיע

לאָנדאָן (יטא) דער זיבעטער קאַפּיטעל פֿון בעריכט פֿון דער בריטישער אויספאָרשונגס-קאָמיסיע בעהאַנדעלט דאָס פּראָבלעם פֿון אימיגראַציע קיין א"י. אין יעם קאַפּיטעל ווערט געזאָגט (מיט קליינע אַפּקירצונגען):

אפשר נאָך מיט'ן אויסנאַהם פֿון לאַנד פּראָבלעם, איז די פֿראַגע פֿון אימיגראַציע קיין ארץ ישראל די ווייכטיגסטע הן פֿאַר דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, הן פֿאַר די אַראַבער אין א"י. נאָענערבונדען מיט דער אימיגראַציע-פֿראַגע טורליך, איז דאָס לאַנד-פּראָבלעם ענג

ה' טאַקער, דער הויפּט-עדות, וואָס איז פֿאַר אונז אַרויסגעטרעטען אין ירושלים מצד דער פּאַלעסטינער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, האָט זיינע אַנזיכטען אין דער אימיגראַציע-פֿראַגע אויסגעדריקט מיט גרוים קלאָרקייט ה' זשאַבאָטינסקי האָט ערקלערט די שטעלונג פֿון די ציוניסטען - רעוויזיאָניסטען מיט דער זעלבער דייטליכקייט, ווי עס האָט עס אויך געטהון ד"ר פֿאָן ווייזעל, פֿון דער זעלבער פּאַרטיי.

די פֿראַגע פֿון אימיגראַציע פֿערנעמט אויך אַ בעדייטענדען טייל פֿון די יעהרליכע בעריכטען, וואָס די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט אין משך פֿון די לעצטע עטליכע יאָהר פֿאָרגעשטעלט דער מאַנדאַט-קאָמיסיע ביים פֿעלקערבונד. די דיסקוסיע און רעזאָלוציעס אויפ'ן ציוניסטישען קאָנגרעס און צירוך אין לעצטען אויגוסט בעווייזען, וועלכע בעדייטונג דער קאָנגרעס שרייבט צו דער אימיגראַציע-פּאָליטיק נישט בלויז אויף וויפֿיל עס זאָל אויפֿנעהמען ווערען אין דער טעטיגקייט פֿון די ציוניסטען זעלבסט, נאָר אויך אויף וויפֿיל עס זאָל בעאיינפֿלוסען די שטעלונג פֿון דער א"י-רעגירונג.

פֿון דער אַראַבישער זייט האָבען איינע עדות נאָכ'ן אַנדערן, פֿיל פֿון זיי פּערזאָנען פֿון ערפֿאַהרונג און איינפֿלוס אין דער אַראַבישער געמיינשאַפֿט, וואָס איהרע אַנשויאונגען זיי האָבען אָהן ספֿק אויסגעדריקט, אונז מיטגעטיילט וועגען דער וואַקסענדער בעזאָרגניש און אַלאַרם צוליב דער איבערציינגונג, אַז די פּאָליטיק פֿון די ציוניסטען אין די פֿראַגען פֿון לאַנד און אימיגראַציע מוז אומפֿערמיידליך פֿיהרען צו דער פֿולשטענדיגער אונטערגעאָרדנונג פֿון די אַראַבער אַלס ראַסע און דער באָדען-עקספּראָפּריאַציע פֿון זייער פֿאָלק. דורך דער פֿערגרעסערונג פֿון דער צאָהל יודען ווערט אומפֿערמיידליך אַרבייטסלאָזיגקייט אין אַ גרויסען מאַסשטאַב, וואָס מוז ווערען אַ לאַסט פֿאַר דער גאַנצער געמיינשאַפֿט מיט דעם ענדליכען רעזולטאַט, דאָס אַ גרויסער טייל פֿון דער א"י בעפֿעלקערונג וועט אָדער פֿאַלען צו לאַסט די עפֿענטליכע פֿאָנדען, אָדער ווע רען אָפּהענגיג אין זייער אויסהאַלטונג פֿון געלד-מיטלען, וואָס וואָלטען איינגעשלאָסען קיין א"י פֿון אויסלאַנד.

אַלס בייש‍פּיל זאָל דאָ ציטירט ווערען די ערקלערונג פֿון שיך פֿון באר-שבע פרייה אבן מדיען, וועלכער האָט געזאָגט, אַז „ארץ ישראל איז אַ קליין לאַנד, וואָס קען נישט אויפֿנעמען די צאָהל יודען, וואָס ווערען אַהער געבראַכט. פֿאַר די אַראַבער בלייבט נישט איבער, ווי אויסשטאַרבען, אָדער פֿערלאָזען דאָס לאַנד".

עס זעהט אונז אויס צו זיין קלאָר, אַז די אַראַבישע שטעלונג, דער רעזולטאַט פֿון אַ געפֿעהרליכער קאָמבינאַציע פֿון צאָרן און מורא, איז אַ פּאָטענציעלע סבה פֿון ווייטערע אונרוהען.

די דאָקומענטען, וואָס זענען אָנווענדבאַר פֿאַר דער בעטראַכטונג פֿון די דאָזיגע פֿראַגען, זענען: די באַלפֿור-דעקלאַראַציע, געוויסע אַרטיקלען פֿון א"י-מאַנדאַט און די פּאָליטישע דעקלאַראַציע, וואָס איז זענטהאַלטען אין „ווייסען בוך" פֿון 1922.

היות עס איז נישט געשאַפֿען געוואָרען נישט קיין לעגיסלאַטיווראַט און נישט קיין קאָמיטעט פֿאַר אימיגראַציע-פֿראַגען, בלייבט צו בעטראַכטען די אַדמיניסטראַטיווע פּראַקטיק, לויט וועלכער עס איז זייט 1922 ביז איצט קאָנטראָלירט געוואָרען די אימיגראַציע, און צו פֿאָרשען די פֿראַגען: פֿון איין זייט, צי האָט די דאָזיגע פּראַקטיק בערעכטיגט די קריטיק פֿון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, אַז די אימיגראַציע איז נישט ריכטיג בעגרענעצט געוואָרען און די פֿאָדערונג, אַז פֿיל פֿון די דאָזיגע בעגרענצונגען זאָלען בעזייטיגט ווערען, פֿון דער אַנדערער זייט — די בעאונרוהיגונג, וואָס עקזיסטירט בלתי-ספֿק אין די אַראַבישע געמיטער.

עס ווערט אָבסערווירט, אַז דער הויפּט פּרינציפּ פֿון דער אימיגראַציע-פּאָליטיק זייט 1922 איז געווען, דאָס די אימיגראַציע זאָל נישט איבערשטייגען די עקאָנאָמישע אויפֿנאַהם-פֿעהיגקייט פֿון לאַנד און אַז זי זאָל נישט האָבען אַלס פּועל-יוצא די בערויבונג פֿון בעשעפֿטיגונג, ביי וועלכען עס איז טייל פֿון דער איצטיגער בעפֿעלקערונג. דער לייטער פֿון אימיגראַציע - דעפּאַרטאַמענט האָט אונז איבערגעגעבען איינצעלהייטען וואָס זענען נוגע דער פֿראַגע, צי די דאָזיגע פּאָליטיק איז זגעווען אָנגעווענדעט אָדער נישט ער האָט אונז אינפֿאָרמירט, אַז עס עקזיסטירען דריי הויפּט-קאַטעגאָריעס פֿון א"י-אימיגראַנטען: אימיגראַנטען מיט אונאָפּהענגיגע מאַטעריעלע מיטלען, אימיגראַנטען, וואָס זענען אין זייער אויסהאַלטונג אָנגעוויזען אויף אָרטיגע תּושבים, און אימיגראַנטען - אַרבייטער. די ערשטע צוויי קאַטעגאָריעס ווערען נישט בעגרענעצט, אָפּהענגיג פֿון שאַצטע בעדערפֿעניש, פֿון ווי ווייט זיי קענען ווערען שטעלט.

פֿון די ביילעגטע 5 מאַפּס, דער יודישער אימיגראַציע ישראל פֿון יוני 1919 ביז ... איז צו זעהן, אַז איז דער פּעריאָד האָט די אימיגראַציע ... 100.400, די עמיגראַציע ... ד. ה. נעטאָ-אימיגראַציע ... גרעסטע צאָהל אימיגראַנטען ... לען, ווייטער רוסלאַנד, רומע... א. אַז. וו.

[...]

ג. פּ. או. קלויבט ווייטער חתימות פֿון די רבנים

ריגאַ (יטא) די אוקראַינער ג. פּ. או. האָט געהאַט צונויפֿגערופֿען אַ בעראַטונג, אויף וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט אַרום 20 רבנים פֿון אוקראַינע. די ג. פּ. או. פֿאָרשטעהער האָבען פֿערלאַנגט, אַז די רבנים זאָלען אונטערשרייבען אַ דעקלאַראַציע, לויט'ן מוסטער פֿון די מינסקער רבנים, אַז די יודישע רעליגיע ווערט אין ראַטען-פֿערבאַנד נישט פֿערפֿאָלגט. די מיינונגען פֿון די רבנים זענען זיך פֿונאַנדערגעגאַנגען. פֿאַר'ן אונטערשרייבען אַזאַ דעקלאַראַציע האָבען זיך צווישען אַנדערע אַרויסגעזאָגט: דער קיעווער רבי מאָטלסאָן, פּאָלטאַווער רב גרינבערג א. א. געגען זענען געווען הרב לוי ראָסמאַן פֿון קיעוו און דער יעקטערינאָסלאַווער רב הרב שניאורסאָן. שפּעטער איז ער מספּים צו אונטערשרייבען די דעקלאַראַציע, אָבער אין אַנדערער רעדאַקציע. די ג. פּ. או. פֿיהרט ווייטער פֿערהאַנדלונגען מיט די רבנים וועגען דעם.

ענגלישער פּראָפֿעסאָר קומט אַלס לאַנדווירטשאַפֿטליכער ראַטגעבער פֿון קרן-קימת קיין א"י

ירושלים (יטא) דאָ איז אָנגעקומען דער בעקאַנטער ליווערפּולער פּראָפֿעסאָר מאַטריק אווערגראַמבי, וועלכער איז איינגעלאַדען קיין ארץ ישראל דורכ'ן קרן קימת און דער „פּאַלעסטינער עקאָנאָמיק קאָרפּאָריישען" פּראָפ. אווער גראַמביי, וועלכער געהערט צו די בעסטע פּראָדוקציע - עקספּערטען, וועט ער טיילען אָנווייזונגען וועגען דער ענטוויקלונג פֿון פּלאַנטאַציעס אויפ'ן יודישען באָדען ביים חיפֿה'ער איינגוס.

* * *

נייע פּרויען-פֿאַרם ביי נס-ציונה

ירושלים (יטא) עס איז שוין צוגעטרעטען צו דער אַרבייט די נייע פּרויען-פֿאַרם, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען דורך „וויצאָ" און דער אַרבייטער-רינגס-אָרגאַניזאַציע נישט ווייט פֿון נס-ציונה. די נייע פּרויען-קאָלאָניע פֿערנעמט אַ שטח פֿון 400 דונאַם אויפ'ן באָדען פֿון נאַציאָנאַל-פֿאָנד.

נדבות.

צוליב'ן געזונדווערען פֿון אונזער טעכטעריל חיה הינדעלע שפּענדען מיר 50 זלאָטים פֿאַר'ן יתומים-הויז, זגערזשער 40.

עלטערן מ. קאָזלאָווסקי פּאָלודניאָווא 25 דאָס געלד איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אין יתומים-הויז, זגערזשער 40.

...[illegible] די רעגירונג האָט אַקטיוו געשטיצט די דאָזיגע טענדענץ. עס איז געווען נאָר איין וועג פֿאַר די יודען צו שיצען דעם כבוד פֿון ציוניזם דורך דעקלאַרירען אָפֿען און אין פֿולער מאָס די ציוניסטישע שטרעבונגען, די יודישע עדות האָבען אָבער נישט אויסגעקליבען דעם דאָזיגען וועג. דער בעריכט שטייגט איבער אַלע פּעסימיסטישע השערות, ווען דער בעריכט זאָל צונויפֿגעשטעלט ווערען דורך דער אַראַבישער עקזעקוטיווע דורכ'ן „דיילי מעיל" אָדער דורכ'ן וואַטיקאַן, וואָלט ער שוין נישט געקענט זיין פֿיינדליכער. אַלע עמפֿעהלונגען פֿון דער קאָמיסיע שטרעבען צו בערעכטיגען די אַראַבער און איבערוואַרפֿען די פֿעראַנטוואָרטליכקייט אויף יודען. די עמפֿעהלונגען פֿון דער קאָמיסיע שטעהען אין סתירה מיט'ן מאַנדאַט. די שטעלונג פֿון האַרי סנעל, וואָס איז אויסגעדריקט אין זיינע בעוואָרענישען, איז פֿאַר אונז אַ גאָר קליינע טרייסט.— פֿערענדיגט דער „דואר הים".

„הארץ" שרייבט, דאָס דער בעריכט פֿון דער אויספאָרשונגס-קאָמיסיע איז אַ

אַכטונג!

דערמיט מאַכען מיר אויפֿמערקזאַם, אַז די

1000 אומזיסטע בילעטען

אויף שוויץ-בעדער,

וועלכע ה' אָפּענבאַך האָט געשפּענדעט, וועלען פֿערטיילט ווערען אין דער אַדמיניסטראַציע פֿון „לאָדזשער טאָגעבלאַט" פּיטריקאָווער 16 היינט, מאָנטאָג, ביז'ן 8-טען אַפּריל איינשליסליך פֿון 10 פֿריה ביז 6 אָוונד אָהן אונטערברעכונג.

בעמ.: די בילעטען אויף די שוויץ-בעדער זענען גילטיג אויף מיטוואָך ד. 9. אַפּריל יעדער אין זיין בעשטימטער שעה.

אַדמיניסטראַציע פֿון „לאָדזשער טאָגעבלאַט".

די העבּרעאישע פּרעסע אין ארץ-ישראל

וועגען בעריכט פֿון דער אויספאָרשונגס-קאָמיסיע

ירושלים (יטא) די העבּרעאישע פּרעסע אין ארץ ישראל ווידמעט פֿיל אויפֿמערקזאַמקייט דעם בעריכט פֿון דער בריטישער אויספאָרשונגס - קאָמיסיע. „דואר היום" שרייבט, דאָס דער בעריכט איז אויסגעשפּראָכען אַנטי-ציוניסטיש. פֿון ערשטען מאָמענט פֿון איהר אָנקומען קיין ארץ ישראל, שרייבט די צייטונג, האָט די מעהרהייט פֿון דער קאָמיסיע אַרויסגעוויזען פֿיינדשאַפֿט לגבי די יודען און סימפּאַטיע פֿאַר די אַראַבער. די רעגירונג האָט אַקטיוו געשטיצט די דאָזיגע טענדענץ. עס איז געווען נאָר איין וועג פֿאַר די יודען צו שיצען דעם כבוד פֿון ציוניזם דורך דעקלאַרירען אָפֿען און אין פֿולער מאָס די ציוניסטישע שטרעבונגען, די יודישע עדות האָבען אָבער נישט אויסגעקליבען דעם דאָזיגען וועג. דער בעריכט שטייגט איבער אַלע פּעסימיסטישע השערות, ...

שטאַרקער קלאַפּ, פֿון וועלכע יודען וועלען זיך נישט אַזוי שנעל אויסהיילען. די קאָמיסיע האָט גיט טבעוויזען גייסט פֿון אונזער לייזענדיגען פֿאָלק און האָט נישט קיין פֿערשטענדניש פֿאַר'ן יודישען אויפֿבוי-ווערק. די קאָמיסיע איז בעאיינפֿלוסט געוואָרען דורך דער אַראַבישער פּראָפּאַגאַנדע דורך לויק'ן און זיינע חברים. די קאָמיסיע האָט איגנאָרירט דעם פֿאַקט, דאָס די ציוניסטען האָבען אויף אַלע קאָנגרעסען אַלעמאַל דעקלאַרירט זייער פֿעסטע שטרעבונג צו שלום מיט די אַראַבער. די קאָמיסיע האָט איגנאָרירט דעם פֿאַקט, דאָס די עמיגראַציע איז אַלע מאָל רעגולירט געוואָרען אין הסכם מיט די אויפֿנאַהמס-פֿעהיגקייטען פֿון לאַנד. די בעהויפּטונגען פֿון דער קאָמיסיע וועגען די שווערינקייטען, וואָס זענען פֿערבונדען מיט דער באַלפֿור-דעקלאַראַציע און דעם ארץ ישראל מאַנדאַט זענען אַנ'איבערשטרייטונג פֿון זייער קאָמפּעטענצען. דער אָנגריף געגען דער „יודישער אַגענץ" בעדראָהט די יודישע רעכט, וואָס שטיצען זיך אויפ'ן מאַנדאַט. מיר מוזען פֿאָדערן — פֿערענדיגט „הארץ" — די בעשטימונג פֿון אַ קעניגליכער קאָמיסיע און די פֿולע פֿעראַנטוואָרטליכקייט פֿון ענגלאַנד'ס פֿעראַנטוואָרטליכקייט.

אָרגאַן פֿון לייבאָר-פּאַרטיי וועגען בעריכט

פֿון דער ענגלישער אויספאָרשונגס-קאָמיסיע

לאָנדאָן (יטא) דער אָרגאַן פֿון דער לייבאָר-פּאַרטיי „דיילי העראַלד" האָט פֿערעפֿענטליכט אַנ'אַרטיקעל וועגען דעם בעריכט פֿון דער בריטישער אויספאָרשונגס-קאָמיסיע, אין וועלכער עס ווערט געזאָגט צוו. אַגד.: די קאָמיסיע האָט אונז פֿערמיידליך זיך געמוזט פֿערנעמען מיט די דירעקטע סבות פֿון די ארץ ישראל-אונרוהען אויך מיט זייערע טיפֿערע אור זאַכען. דער יודישער איינוואַנדערונגס-פּלאַן, וואָס שטרעבט צו פֿערוואַנדלען דאָס לאַנד פֿון זייערע אבות אין אַ נאַציאָנאַלע היים פֿון דער יודישער ראַסע, האָט געבראַכט אין בעריהרונג 2 ראַסען, 2 גלויבענס, 2 ציוויליזאַציעס. פֿון איין זייט שטעהען די יודען, פֿול מיט ענטוזיאַסטישער שטרעבונג צוריק אויפֿצוהויבען דאָס לאַנד און בעזעצען דאָס פֿאָלק אין דער נאַציאָנאַלער היים; פֿאַר די אַראַבער, דאַגעגען, האָט די בעוועגונג אויסגעזעהן אַלס אַ געפֿעהרליכע אויסלענדער-אינוואַזיע, וואָס בעדראָהט זייער ערד, זייער לעבענסשטייגער, זייער קולטור. דאָס איז אַ פּרעמדען-אינוואַזיע פֿון גרויסען מאַסשטאַב און פֿון אַלאַרמירענדען טעמפּ. די אַראַבער האָבען זיך דערשראָקען. און שרעק איז אַלע מאָל דער פֿאָטער פֿון געוואַלד. ביי אַזאַ קאָנפֿליקט זענען מעגליך אויסגענגען, ... דער ערשטער אויסגאַנג: די ציוניסטישע בעוועגונג פֿאַלט דורך און די יודען ציהען זיך צוריק. דער צווייטער: די יודען ענטוויקלען בהדרגה די אַראַבער און שטופּען זיי אַם איבער'ן ירדן. דער דריטער אויסגאַנג: ביידע ראַסען שאַפֿען אויף פֿון דער צייט אַ פֿריינדליכען צוזאַמענלעבען. דער דריטער אויסוועג קען דערגרייכט ווערען נאָר אין דעם פֿאַל, אויב די אַראַבער און יודען וועלען אונטעראָרדנען זייערע שטאַם-געפֿיהלען דעם בעוואוסטזיין פֿון אַ פּאָלעטישער נאַציאָנאַליטעט. נישט אויפֿהערענדיג צו זיין גוטע יודען. און גוטע אַראַבער, דאַרפֿען זיי ווערען טרייע פּאַלעסטינער פֿאַר דער וועזענטליכער בעדינגונג איז גויטיג רעדוצירען ביז מינימום דעם אויסערליכען דרוק. די נייע אָנגעקומענע דאַרפֿען אַרויסווייזען זייער לאָיאַליטעט לגבי ארץ ישראל און דאַרפֿען נישט אויסזעהן ביי די אַראַבער, אַלס אַגענטען פֿון פֿרעמדע און געהיימע נישט־פֿולע אָרגאַניזאַציעס, וואָס בילדען די פֿאָרפּאָסטען פֿון אַ גרויסער און געפֿעהרליכער אינוואַזיע פֿון מערב".

לאָדזשער טאָגעבלאַט

ד״ר רעדאַקטאָר (עמט-אָן) פֿון 6 ביז 7 אין אָוונט.

ניש בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100.57, אַדמיניסטראַציע 100.47

דער ווארשעווער וואהל-ראַקעט

פּאָלקאָוונוק סלאַוועק, וועלכער רעפּרעזענטירט פֿאַר דעם גרויסען שתקן אין דער פּוילישער פּאָליטיק, האָט ביים איבערנעמען די רעגירונג געלאָזט פֿאַלען א ... קראַטיע און נעגען פֿאָלק. ווייסענדיג אָבער, אַז דעם פֿאָלק, די ברייטע מאַסען פֿון דער בעפֿעלקערונג ליגט דער גאַנצער „פּראָבלעם" פֿון פּאַרלאַמענטאַריזם אין דער לינקער זייט, ווערט אין'ם ...

[...]

עם, אָדער מיט די פּאָליטיקער פֿון דער סאַנאַציע, מיט די פּאָלקאָווניקעס, פּאָלווערדינסטען און פּראָגראַמען.

דער „צענטראַלעוו" האָט שוין טאַקע ... אַן אויפֿרוף צום פֿאָלק, אין וועלכען עס ווערען אויסגערעכענט ... די סאַנאַציע איז בע... פֿון מאַי 1926 ביז דער רעגירונג פֿון פּאָלקאָווניק סלאַוועק. דער דאָזיגער אויפֿרוף איז דער ערשטער סיגנאַל צו ... וואַהלען. דאָס איז דער ערשטער וואַהל-ראַקעט, וואָס דער „צענטראָלעוו" ... ארוים צום רעגירונגס-לאַגער. דער אויפֿרוף איז געשריבען אין א זעהר ... טאָן. דאָ ווערט זיך פֿאַרגעוואָרפֿען ..., וואָס די מאַי-רעגירער זענען א ... זייער סיסטעם בעגאַנגען, געגען ... פּאַרלאַמענטאַריזם, געגען דער דעמאָ-

[...]

צעהען אויף דער ווירטשאַפֿטליכער סי-טואַציע, אַז פּרעמיער סלאַוועק זאָל דערמיט האָבען געמיינט קודם כל צוצו-טרעטען צו א ברייטער ווירטשאַפֿטלי-כער סאַנאַציע אין לאַנד, און דאַן פֿונאַנ-דערלאָזען דעם סיים. די דאָזיגע נביאה זאָגט אונז אונטער דעם שכל הישר, וואָ-רום דערמיט, וואָלט דאָך די רעגירונג אָפּגעשלאָגען איינע פֿון די שאַרפֿסטע אַטאַקען, וואָס עס מאַכט אויף איהר די אָפּאָזיציע פֿונ'ם רעכטען און פֿונ'ם לינ-קען פֿראָנט.

און מיר וואָלטען זעהר גערן געוואָלט, אַז דאָס מאָל זאָל אונזער נביאות מקוים ווערען און עס זאָל קומען א בערוהיגונג אויפֿ'ן ווירטשאַפֿטליכען פֿראָנט.

—פּם.

אַ פֿראַנצויזישע פֿרוי פֿון דער הויכער געזעלשאַפֿט

קומט יעדען טאָג דאַווענען אין אַ יודישער שוהל

„פּאַריזער היינט" דערצעהלט: צווישען די וואונציגע פֿרויען, וואָס קו-מען דאַווענען אין דער שוהל פֿון די טורנעל האָט געצויגען ספּעציעלע אויפֿ-מערקזאַמקייט אַ פֿרוי מיט זעהר אַנ-אינדערלעכען און מאַיעסטעטישען אויסזעהן. אויף איהר פּנים האָט זיך געלייענט אַ פֿיינקייט, וואָס נאָר אַלע ביי'ער פֿערמאָ-גען. אַ שטילער טרויער איז געהאָנגען אויף איהר בליק.

דער חזן פֿון שוהל האָט בעמערקט, אַז די פֿרוי קומט אַלע טאָג דאַווענען, און איינמאָל האָט ער זיך דערלויבט איהר אַ פֿראַגע טון:

— איהר קומט מאַדאַם אַלע טאָג אין שוהל?

— אַלע טאָג, מיין העָר..

— אַזוי צוליב פֿרומקייט?...

— ניין, מיין הער....

און די דאַמע האָט איהם דערצעהלט אַ האַרצרייסענדיגע געשיכטע:

זי איז אַליין נים קיין יודיש קינד. זי שטאַמט פֿון אַ מיוחס'דיגער פֿראַנצוי-זישער פֿאַמיליע. זי האָט אָבער חתונה געהאַט מיט אַ פֿראַנצויזיש-יודישען אַד-וואָקאַט און מיט איהם געהאַט אַ זוהן. נים לאַנג איז דער זוהן געשטאָרבען און פֿון דעמאָלט אָן קען איך די אָרימע מאַ-מע זיך נים טרייסטען קומט זי אין שוהל זיך אויסוויינען די האַרץ...

— דאַווענט איהר, מאַדאַם?

— יאָ, אין זיך. דער שאָטען פֿון מיין געשטאָרבענעם זוהן שוועבט דעמאָלט אויף פֿאַר מיינע אויגען און איך מיין, אַז איך רעד מיט איהם... און ערגעץ זעה איך איהם נים אַזוי לעבעדיג, ווי דאָ אין דער שוהל... דערפֿאַר קום איך אַהער אַלע טאָג „דאַווענען". איך האָף, אַז איהר האָט נים געגען דעם, אַז אַ נים יודישע פֿרוי זאָל בעטרעטען די שוועל פֿון אייער סינאַגאָגע"

דער חזן פֿון שוהל — אַ צאַרטער און פֿיינפֿילענדער מענש — האָט אָנגעקוקט דער מאַמען מיט ווייכע בליקען. נישט בעשוועדט איהר מעהר מיט קיין פֿראַ-געס. און זי האָט זיך ווידער איינזאַם אַוועקגעשטעלט אין אַ ווינקעלע פֿון שול און איהרע ליפּען האָבע זיך געמורמעלט.

אונערהערטער בלוט-בלבול אין אמסטיבאָווע

פערשפּרייט קלאַנגען צווישען קריסטען וועגען אַ „ביאַליסטאָקער יוד. געזעלשאַפֿט

וואָס בעזאָרגט די יודישע קהלות אין דער גאַנצער וואָיעוואָדסטווע מיט בלוט אויף מצות"

פֿון אַמסטיבאָווע שרייבט מען:

פֿאַרלאַנגען מיטוואָך איז פֿאָרגעקו-מען ביי אונז דער יעהרליכער יריד. איינער פֿון די היגע קריסטליכע איינ-וואוינער, אַ געוויסער פֿראַנעק מאַלינאָוו-סקי, וואָס וואוינט הינטער'ן שטעטעל, איז אויך אַוועק צום יריד, איבערלאָזענ-דיג אין שטוב זיין פֿאַרעבאָק, וועלכער איז מיט איינגע וואָכען צוריק צו איהם אָנגעקומען, און 2 קליינע קינדערלעך, אַ שיקסעל פֿון עטליכע יאָהר און אַ שיינגע צעל פֿון 4—5 יאָהר.

ווען מאַלינאָווסקי האָט זיך צוריקגע-קעהרט פֿון יריד, האָט ער צו זיין גרוים וואונדער נים געטראָפֿען דעם סמאַראָבעק און זיין שיינגעצעל. מיינענדיג, אַז זיי זע-נען אפֿשר ארוים אויפֿ'ן הויף, אָדער אין שטאַל, איז ער ארוים זיי זוכען, אָבער דאָן האָט ער בעמערקט פֿון דערווייטען געהענדיג אַ דערוואַקסענעם מענשען מיט אַ קליין קינד, געפֿיהרט ביי דער האַנט, אין דער ריכטונג צום וואַלד, וואָס ליגט 1½ קילאָמעטער פֿון שטעטעל. דער קריסט האָט דאָן געשריגען, מען זאָל פֿלייבען שטעהן, און זעהענדיג, אַז יע-נער פֿערגרעסערט זיינע שריט, זיך וואָס גיכער אַריינצולאָפֿען אין וואַלד האָט ער איהם אָנגעהויבען נאָכצויאָגען ביז יענער האָט געמוזט איבערלאָזען דאָס קינד און אַליין אַנטלאָפֿען.

דער קריסט איז צוגעקומען צום פּלאַץ וואו דאָס קינד איז געבליבען שטעהן און געפֿונען, אַז דאָס קינד איז טאַקע זיין זוהן. אויף דער פֿראַגע פֿון פֿאָטער, וואו-הין ער האָט געוואָלט געהן און ווער עס האָט איהם געפֿיהרט, האָט דער זוהן דערצעהלט, אַז דאָס האָט איהם דער פֿאַראָבעק גערופֿען אין וואַלד אַריין צו געבען צוקערקעס און זיך מיט איהם צו שפּילען.

אַזוי ווי עס איז ערב-פּסח און יודען, בידוע, דאַרפֿען דאָך האָבען בלוט אויף מצות, האָט דער קריסט בעשלאָסען נים אַנדערש, אַז יודען האָבען עס אונטערגע-קויפֿט זיין פֿאַרעבאָק, ער זאָל טויטען זיין קינד. ער איז אַוועק און געמאָלדען די געשיכטע אין פּאָליציי, וועלכע איז גלייך אַרויסגעפֿאָהרען צום וואַלד און גע מאַכט אַנ'אָבלאַווע אויפֿ'ן פֿאַרעבאָק, אָבער אָהן ערפֿאָלג.

דערווייל האָבען זיך פֿערשפּרייט קלאַנ-גען ביי אַלע אַרומיגע קריסטען, אַז יו-דען האָבען צוגעזאָגט דעם פֿאַרעבאָק גוט צו בעצאָהלען פֿאַרן צושטעלען אַ קריסט-ליך קינד אויף בלוט צו פּסח'דיגע מצה. עס האָבען זיך געפֿונען אַפֿילו קריסטען, וואָס האָבען געוואוסט צו דערצעהלען, אַז עס עקזיסטירט אין ביאַליסטאָק אַזאַ מין געזעלשאַפֿט, וואָס סטאַרעט זיך צו בעזאָרגען די יודישע קהלות אין דער ביאַליסטאָקער וואָיעוואָדזטווע מיט בלוט אויף מצות און טאַקע יענע געזעל-שאַפֿט זאָל עס האָבען אונטערהאַנדעלט מיט'ן פֿאַראָבעק.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז ביי אונז אין דער פּוילישער „פּאָווישעכנע" שולע האָט שוין מיט עטליכע וואָכען צוריק די „קראָוועניטשקע" זיך אויסגע-פֿרעגט ביי די יודישע קינדער, ווי אַזוי מען מאַכט מצה און וואָס פֿאַר אַ מאַ-טעריאַלען עס קומען דאָרט אַריין. געווים האָט עס אַ שייכות מיט דער גאַנצער מעשה...

—:0:—

אַ גיגאַנטישע יודישע גימנאַזיע

4000 קינדער און 150 לעהרערס

פֿינט, ניר, איז אַמאָל געווען אַ ריין-יו-פֿונ'ם יודישען קוואַרטאַל אין ניו-יאָרק איז אויסגעבויט געוואָרען איינע פֿון די גרעסטע גימנאַזיעם אין אַמעריקאַ, אין וועלכער ס'לערנען 3800 קינדער, 2500 יונגלעך און 1300 מיידלעך — 90 פּראָ-צענט יודישע. די 150 לעהרערס זענען ... יודישע זענען 90 פּראָצ. קינדער יודישע?

[...]

איין קעלער-שטאָק געפֿינט זיך אַרויס-גער שווים-באַסיין, וואָס קען זיך פֿער-גלייכען אין פּרעכטיגקייט מיט'ן שענס-טען מיליאָנערישען קלוב אונס זעלביגען שטאָק זענען פֿאַראַן אויך כלערליי אַנ-דערע אָפּטיילונגען פֿאַר גימנאַסטיק און שפּיל. פֿאַראַן דאָרט אויך אַ צימער פֿאַר'ן אָרקעסטער, צו פּראָקטיצירען, אַ צימער פֿאַר מאָלערייִ, אַ שוסטעריי און אַ דרוקעריי, וואו די גימנאַזיע דרוקט איהרע צירקולאַרען.

אויף איין שטאָק געפֿינט זיך אַ רעס-טאָראַן מיט טויזענד זיץ-פּלעצער, וואו קינדער בעקומען פֿריהשטיק פֿאַר קאָם מען-פּרייז, און אַ צווייטער רעסטאָראַן מיט הונדערט זיץ-פּלעצער פֿאַר די לעהרערס.

[...]

קיינמאָל נים, איטליכע גרופּע האָט זיך איהר אָרט און איהר צייט און קיין איינ-ריגע צוגויפֿשטויסען קומען נים פֿאָר, בעת מ'לערנט אין די קלאַסען, הערשט אין לאָקאַל אַזאַ שטילקייט, פּונקט ווי ס'וואָלט דאָרט קיין לעבעדיגער נפֿש נים געווען.

קופּאָן № 117
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פֿונ'ם דאָזיגען קופּאָן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פֿון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט מאָנטאָג, דעם 7 אַפּריל פֿון 8—9 אָו.

אַ קאַפּעלע הומאָר
ווערטלעך און שטעכווערטלעך

דער פֿאַר פּסח-פּדיון

סוחר (אָנגעשטעלטען): דאָס עפּעס פֿאַסירט אַ יסערגעוועגליכעס, בעת איך בין נישט געווען אין געשעפֿט?

אָנגעשטעלטער: יאָ, אַ קינד איז דאָ געווען...

* * *

אַ סאָוויעטישער וויץ

אין מאָסקווע איז צושיקט געוואָרען פֿאַ אַלע אַיינוואוינער אַ פֿאַפּיר מיט פֿראַגען. אָט איז אַן ענטפֿער פֿון אַ פּשוטן יוד:

וואָס זענט איהר?

[...]

ל. ש. קרעדיטאָר

לאָרד באַלפֿור

זיין לעבען, שטרעבען און שאַפֿען

VI.

די אָפּאָזיציע אין פּאַרלאַמענט איז געווען מלא שמחה באַלפֿור וועט דאָך זיכער נים טויגען פֿאַר זיין אַמט, די אונרוהען וועלען דאָך זיכער גרעסער און שטאַרקער ווערען און די קאָנסערוואַטי-ווע רעגירונג וועט גיכער פֿאַלען.

נאָך מעהר שמחה איז געווען אין איר-לאַנד. דאָרט האָט מען געהאַלטען, אַז דעם גוטען זיסען באַלפֿור וועט מען שנעל בעהערשען. זייערע דעפּוטאַטען אין פּאַרלאַמענט האָבען גאָרנים געפּרובט פֿערבאָרגען זייער שמחה.

גאַנץ אַנדערש האָט אָבער געטראַכט דער אַלטער לאָרד סאַליסבורי. ער האָט געוואוסט, וואָס ער טוט. ער האָט דאָס געטון נים דערפֿאַר, וואָס ער איז איהם

[...]

אין ווייסרוסלאַנד האָט מען פֿיל יודען אונגעזעצ-ליך צוגענומען זייערע רעכט

בעריכט פֿון דער אויספֿאָרשונגס-קאָמיסיע

מאָסקווא (יטא) אַ ספּעציעלע קאָ-מיסיע פֿון „קאָמזעט", וואָס איז אַרוים-געשיקט געוואָרען איבער די יודישע שטעטלעך אין ווייסרוסלאַנד, אויסצו-פֿאָרשען דאָרט די לאַגע פֿון דער יודי-שער אָרימער בעפֿעלקערונג, האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז די אָרטיגע סאָוויעט-מ... ... צוגענומען ביי ... צאָהל יודען אין ווייסרוסלאַנד זייער וואַהל-רעכט און זיי געמאַכט פֿאַר „לי-

[...]

אָט דאָס זענען די בעסטע שאָקאָלאַד אין טאַבליטשקעס בעריהמט און אנערקענט אויף דער גאַנצער וועלט אַלס געזונד און געשמאַק

כשר לפּסח

טרינקט נור כשר'ן ווין „באַרווין"

לאָדז
7. אַפּריל 1930
זון-אויפגאַנג: 5,09
זון-אונטערגאַנג 6.10
מאָנטאָג, ט' ניסן תר"ץ
פ' צו

טאָג-כראָניק

ווייצען מעהל נישט טייערער!

ווייצען-מעהל איז לויט'ן בעשלוס פון מאַגיסטראַט נישט טייערער. 55-פּראָצענטיג'ס קאָסט 64 גר. אַ קילאָ, 65-פּראָצענטיג'ס 60 גר. פאַר שרויפען די פּרייזען דראָהט 6 וואָכען אַרעסט,

רייין מוז זיין

פאַר'ן אַנטי-סאַניטאַרען צושטאַנד פון זייערע הייזער זענען פער'משפט געוואָרען צו 3 ביז 50 זל. שטראָף פיל לאָדזשער הויז-בעזיצער.

שניידער-עקזאַמענס אין „אָרט"

(--) דעם 2/4 ד. י. איז אין דער אַנוועזענהייט פון די ה"ה: ב. קאַזשימירסקי, א. גלאַטמאַן, א. געלאַסען, מ. צאַריסקי, מ. היימאַן, א. ראַגאָזשינסקי און פערטרעטער פון דער „אָרט"-פערוואַלטונג. פאָרגעקומען דער שלוס-עקזאַמין פון די קאָנצעסיאָנירטע הערן און דאַמען צושניידער-קורסען פון „אָרט" אין לאָדז.

אַלע 16 שילער האָבען דעם עקזאַמען אויסגעהאַלטען

דעם עקזאַמען האָט אויך בייגעוואוינט אַ פערטרעטער פון שול-קוראַטאָריום פון לאָדזער קרייז.

ווי וועט הײַ-יאָהר אויסזעהן דאָס אויסמעסטן דעם אומזאַץ-שטייער?

די טעטיגקייט פון די „אינפאָרמאַציע-ביוראָס" און פון די געהיימע אינפאָרמאַטאָרען.—די „זאַכקענער"—אַנ'אומגליק פאַר'ן סוחר און האַנדווערקער.—מענשען, וואָס מיינען, אַז זיי ווייסען אַלץ...

דאָס אויסמעסטען דעם אומזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1929 איז איצט אינגאַנצען לאַנד אין פולען גאַנג. פון אַלע זייטען, בפרט פון סוחרים און האַנדווערקער, ווערט געשטעלט די פראַגע, ווי אַזוי-וועלען הײַ-יאָהר די שטייערן אויסגעמאָסטען ווערען? צי וועלען זיי פערגרעסערט, אָדער פערקלענערט ווערען, ווי אין פערגאַנגענעם יאָהר? דערויף ווילען מיר דאָ מאַכען אַ פּאָר קליינע בעמערקונגען:

קודם כל מוז געזאָגט ווערען, אַז הײַנטיגעס יאָהר וועלען די שטייערן זעהר גענוי אויסגעמאָסטען ווערען. די אינפאָרמאַציע-ביוראָס בײַ די „אוזבאַ סקאַרבאָוועס" שיקען צו יעדען טאָג און אפילו יעדע שעה צו די שטייער-אַמטען הונדערטער און טויזענטער אינפאָרמאַציעס וועגען די הורטאָווניקעס, וואָס פיהרען האַנדעלס-ביכער. די דאָזיגע אינפאָרמאַציעס ווערען גענומען אין די באַהן-אַמטען, בענק, א. ד. גל. און ענטהאַלטען גענויע ציפערן, וויפיל סחורות דער בעטרעפענדער סוחר האָט בעצויגען, פערקויפט, וואָס פאַר אַ וועקסעל ער האָט געצאָהלט, וויפיל ער האָט בעשעפטיגט מענשען א. אַז. וו. די אינפאָרמאַציעס זענען זעהר גענוי און שטעלען פאָר דאָס אמת'ע בילד איבער דער טעטיגקייט פון דער בעטרעפענדער האַנדעלס-אונטערנעמונג.

אויב דאָס דאָזיגע אינפאָרמאַציע-מאַטעריאַל ווייזט אַרויס, אַז דער בעטרעפענדער סוחר האָט למשל, געקויפט, אָדער פערקויפט 1000 קילאָ סחורות פאַר 100 טויזענד זל. איז גלייכגילטיג, צי האָט ער יאָ געהאַט ריווח אָדער ניט, ער האָט אפילו געמעגט האָבען היזק, א פאַקט איז, אַז ער האָט געהאַט אַנ'אומזאַץ פון 100 טויזענד זל.

דערום דאַרף מען געדענקען, אַז די אויסמעסטונג פון פאַר אַ יאָהרען שפּילט הײַנט קיין ראָלע נישט. דער דאָזיגער סוחר, וועגען וועמען עס איז פאַרהאַן אַ אינפאָרמאַציע-מאַטעריאַל, אַז ער האָט געקויפט, אָדער פערקויפט פאַר 500 טויזענד זל., האָט ער געמעגט פאַר אַ יאָהרען האָבען אַ פיל קלענערן אומזאַץ, איז אָבער וויכטיג דאָס, וואָס די מאַטעריאַלען ווייזען אַרויס.

אויב עס האַנדעלט זיך אָבער וועגען די קלענערע שטייער-צאָהלער וועגען וועלכע עס איז נישטאָ קיין אינפאָרמאַציעס דאַרף מען נישט ערוואַרטען, אַז פאַר זיי וועט הײַ-יאָהר אויסגעמאָסטען ווערען אַ גרעסערער שטייער, פערקעהרט, עס איז דאָ אַ טענדענץ בײַ דער שטייער-מאַכט, אַז די דאָזיגע שטייער-צאָהלער זאָל מען הײַ-יאָהר די שטייערן פערקלענערן. יעדער שטייער-צאָהלער וואָלט דערום בעדאַרפט זיין גאַנץ רוהיג, איז אָבער פאַרהאַן אַנ'„אָבער"..

דעם שטייער מעסטן אויס די שטייער-אַמטען נישט נאָר אויפ'ן גרונד פון די אינפאָרמאַציעס פון די „אוזבאַ סקאַרבאָוועס", וועלכע זענען אַזוי צו זאָגען, די אָפיציעלע אינפאָרמאַציעס, נאָר אויך אויפ'ן גרונד פון אויסהערען די אַזוי גערופענע זאַכקענער, צו וועלכע מען קאָן, לײַדער, נישט שטענדיג האָבען צוטרוי.

די דאָזיגע זאַכקענער זענען אַ סך מאָל גורם פערשידענע מיספערשטענדנישען און פאַקטישע אומגליקען. אמת, אַז נישט תמיד צוליב בייזען ווילען, נאָר אויך זעהר אָפט, ווייל זיי קענען נישט די ריכטיגע פערהעלטנישען און מחמת דעם געבען זיי אָן אַ צו-הויכען אומזאַץ.

ווער קען הײַנט וויסען, וואָס בײַ עמיצען טוט זיך? אַזאַ מין זאַכקענער מײַנט אָבער, אַז ער ווייסט טאַקע פון אַלעמען, און אפילו, ווען ער ווייסט נישט, פאַסט דאָך איהם דאָס נישט צו זאָגען. אַ חוץ דעם דאַרף מען אויך וויסען, אַז עס זענען פאַרהאַן פערשידענע געהײַמע אינפאָרמאַטאָרען, בעוואוסטע און נישט-בעוואוסטע מוסרים, וואָס וועלענדיג זיך העלפען, פערשוואַרצען זיי זייער שכן, דעם צווייטען סוחר...

ווי מיר זעהען אַלזאָ, זענען די דאָזיגע אינפאָרמאַטאָרען און זאַכקענער פאַר דעם שטייער-צאָהלער בשום אַנ'אומגליק די שטייער-מאַכט נעמט זיך אָבער אָפּ אַ דין וחשבון, אַז מען מוז הײַ-יאָהר זיין זעהר פאָרזיכטיג בײַם אויסמעסטען דעם שטייער, כדי נישט נאָך מעהר צו רוינירען דעם אַזוי אויך שוין גענוג צעבראָכענעם סוחר און האַנדווערקער.

יעדענפאַלס גרייטען צו די שטייער-אַמטען אויפ'ן גרונד פון די אויבען-דערמאָנטע מאַטעריאַלען די געהעריגע פאָרשלאַגען צו די שטייער-קאָמיסיעס.

וועגען די רעכט און פליכטען פון די מיטגלידער פון די שטייער-קאָמיסיעס, וועלען מיר שרייבען אַ צווייטען מאָל.

ד"ר ח. ב-ן.

* * *

„וועזנאַניעס" וועגען הכנסה פון 1930

(:) הײַנטיגען חודש איז נאָך צייט אָפּצוגעבען די „וועזנאַניעס" וועגען דער הכנסה. אין די „וועזנאַניעס" דאַרפען גענוי אָנגעגעבען ווערען די בעזונדערע הכנסה-קוועלען פון שטייער-צאָהלער, אויב נישט, ווערט ער אָפּגעשאַצט לויט די אינפאָרמאַציעס און מאַטעריאַלען, וואָס געפינען זיך אין רשות פון פינאַנץ אַמט. דערנאָך ווערען די רעקורסען פון די דאָזיגע שטייער צאָהלער נישט גענומען אין אַכט.

אין יעדער „וועזנאַניע" וועגען הכנסה מוז אונבעדינגט אָנגעגעבען ווערען דער פאַמיליען-בעשטאַנד פון פּעטענט, ד. ה. וויפיל קינדער ער האָט און ווי אַלט יעדעס קינד איז.

„וועזנאַניעס" וואָס וועלען אָפּגעגעבען ווערען נאָך דעם 30. אַפּריל וועלען אינגאַנצען נישט בעטראַכט ווערען און דער בעטרעפענדער שטייער-צאָהלער וועט נישט האָבען קיין רעכט אָפּצוגעבען קיין רעקורס.

קאַטאָן-שטרייק פערענדיגט
עס דאַרף נאָך פאָרקומען א צוזאַב-קאָנפערענץ

(§) דעם הײַנטיגען דינסטאָג וועלען די שטרייקענדע קאַטאָן-אַרבייטער אָפּהאַלטען די לעצטע קאָנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער, מיט וועלכע עס דאַרף נאָך ערלעדיגט ווערען אַ פּאָר קליינע שטרייט-פראַגען און מיטוואָך בייטאָג וועלען די קאַטאָן-אַרבייטער שוין צוטרעטען צו זייער נאָרמאַלער בעשעפטיגונג. עס ווערט אונטערגעשריבען אַ קאָלעקטיווער אָפּמאַך.

קאַמף געגען פאַר פּסח'-דיגע יקרות

(:) צוליב'ן אָנרוקענדיגען יום-טוב האָבען זיך געוויסע סוחרים פערגלוסט צו הויבען די פּרייזען פון עטליכע שפּייז-אַרטיקלען. די שטאָט-סטאַראָסטווע האָט דעריבער בעאויפטראָגט די אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען דורכצופיהרען קאָנטראָלעס אין די געשעפטען פון לעבענס-מיטלען און די שולדיגע אין שרויפען די פּרייזען צוציהען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן
גאַסטראָלען פון די אַמעריקאַנער סטאַרס
אננאַ און היימאַן יאַקובאָוויטש
הײַנט מאָנטאָג, ד. 7-טען 9 אָוונד גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג
פון 1—2.50 זל. אננאַ יאַקובאָוויטש אין איהר בעליבטע פּיעסע
די מאַמע פון דער וועלט
אין 4 אַקטען מיט געזאַנג פון זאַלאָטאַראָווסקי מריס—אננאַ יאַקובאָוויטש דעזיר—ה. יאַקובאָוויטש
אַלע פּיעסען רעזשיסירט פון היימאַן יאַקובאָוויטש
עס נעמט אָנטייל לויט א. ב. פּרויגען: בעזמאַן, מאַכאַראָזאָווסקי, נערה און פעדערמאַן ווײַלאַנד, מענער אַריעל, אײַזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאַלאַנסקי און ראַקאָוו. מוזיקאַלישע לייטונג—ל. זעלמאַן.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.
אין פאָרבערייטונג דער שלאַגער פון אָפּערעטע די אַמעריקאַנער חתונה
אַנאָנס!!! מיטוואָך, ד. 16 אַפּריל (2. טאָג חול המועד פּסח) 9 אָוו.
אַ פייערליכע פאָרשטעלונג לכבוד דעם 20-יעהריגען יובּילעאום פון סופלער— וואָלף נייהויז
געניעס אין די ווייטערדיגע אַנאָנסען

שטייערן, וואָס זענען צאָהלבאַר הײַנטיגען חודש

(§) די פינאַנץ-קאַמער מאַכט אויפמערקזאַם, אַז אין הײַנטיגען חודש וועלען זיין צאָהלבאַר פאָלגענדע שטייערן: די ערשטע ראַטע פון גרונט-שטייער פאַר 1930; ביז'ן 15 ד.ח. אומזאַץ-שטייער פאַר מערץ פון האַנדעלס-פירמעס 1 און 2 קאַטעגאָריע, וועלכע פיהרען האַנדעלס-ביכער און אינדוסטריע-קאַטעגאָריעס 1 — 5, וואָס פיהרען ריכטיגע ביכער.

ביז'ן 15 ד. ח. דאַרף בעצאָה... ווערען דורך אַלע האַנדעלס- און ...דוסטריע - אינטערנעמען דער אומזאַ... שטייער פאַר 1929.

ביז'ן 1 מאַי איינשליסליך דאַרף ... צאָהט ווערען דער מלוכה'שער הכנ... שטייער אין דער הויך פון אַ העל... פון דער סומע, וואָס פאַלט אויס ... אָנגעגעבענעם „דאָכוד" פון 1929.

די ריכטיגע משקה
און פּאַסענדע
אויף ארבע כוסות
און אויף גאַנץ פּסח
איז נאָר ווײַן און מעהד
כשר לברכת הגפן
צו פערשידענע פּרייזען
„באָרווין"
מענדל באָרנשטיין
לאָדז
נאָוואָמיעסקאַ 30
טעלעפאָן 58-210
היט אייך פאַר פאַלסיפיקאַטען!

קהלה-קאָנטראָלעס צו די 12.000 רעגיסטרירטע אויף פּסח-שטיצע

(:) מיר שטעהען שוין האַרט פאַר פּסח דער יום-טוב קלאַפּט אין דער טיר, אָבער נאָכמעהר קלאַפּט אין דער טיר דער גרויסער דלות און פערצווייפלונג צווישען טויזענדער לאָדזער יודישע משפחות. די לאָדזער יודישע קהלה מיט איהרע אַלע אַפּאַראַטען, האָט אפילו בעצייטענס זיך געפעדערט מיט פּראָיעקט צו ברענגען הילף פאַר די פעראָרימטע יודישע מחנה, מ'האָט דורכגעפיהרט אַ רעגיסטראַציע מיט אַ גאַנצער רייה פאָרמאַליטעטן, ווי טאָפּעלטע ...גיסטראַציע, קאַרטאָטעקע וכדומה—אָ... קיין פּסח-שטיצע זעהט מען נאָך ני... ערשט נעכטען זונטאָג, זענען אַר... געשיקט געוואָרען קאָנטראָלערן, ... פעסטצושטעלען, צי די רעגיסטרי... אויף פּסח-שטיצע זענען ווערט די ה... און דאָס איז אַ קאָנטראָלע ביי ...00 רעגיסטרירטע אָרימע פאַמיליעס! האָפענטליך וועלען די פאָרמאַלי... טען דאָסמאָל נישט לאַנג דויערן!

פון דער געזעלשאַפט „אָרט" אין לאָדז

די פראַנצויזישע טעקסטיל-מאַשינען-פירמע „אַטעליע רואַניע דע קאָנסטרוקטיאָן טעקסטיל אין רואַן", האָט לויט דער איניציאַטיוו פון איהר פערטרעטער ה' א. שנעל, לאָדז, פּיעטריקאָווער 105, אַהן בעצאָהלונג אינסטאַלירט אין דער מעכאַנישער זאָקען-אָפּטיילונג פון דער געזעלשאַפט „אָרט" אין לאָדז, איינע פון איהרע מאָדערנסטע און פּרעציזיעסטע פלאַטען שפּול-מאַשין אויף זייד און פלאַר.

די פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַ... „אָרט" אין לאָדז דריקט דערמיט א... איהר דאַנק דער אויבען-דערמאָנ... פירמע און איהר פערטרעטער ה' שנעל.

פערד-איבערזיכט

פון 14 ד. ח. אָן ווערט פאָרקו... אַנ'איבערזיכט פון פערד, וואָס זע... אַלט 4 יאָהר און עלטערע, וועלכע ...נען ביז איצט נאָך נישט געוועזען קו... ליפיצירט דורך אַ קאָמיסיע.

פערקויפטע נשמות
שפּאַנענדער ראָמאַן

(20-טע פאָרטזעצונג)

נאָך די דאָזיגע שרעקליכע ווערטער איז אַ קאַלטער שווייס אויסגעקומען אויף זיין שטערען. דער אומבעקאַנטער האָט געוויזען אויף דעם שרייב-טישעל, וואָס איז געשטאַנען אין עק צימער. דאָרט זענען געלעגען עטליכע פעדערן, פערשידענע שרייב-מאַטעריאַלען און דערנעבען האָט זיך געפינען דער קעניגליכער שטעמפעל. דער אומבעקאַנטער האָט זיך אַ פּנים גוט אָריענטירט אין קעניגליכען שלאָס, ווייל ער האָט גלייך צוגעפירט דעם קעניג אַ צימערגדען צום שרייב-טיש ער האָט אָנגעצינדען דעם לייכטער, וואָס איז געשטאַנען אויף דעם טישעל.

דער קעניג האָט זיך נישט געאײַלט, רעכנענדיג, אַז עס וועט זיך דערווייל ווער אַריינוואַזען. אפשר וועט גערמאַן אַריינקומען, אָדער אַנ'אַנדערער פון דער דינערשאַפט.

— עס איז שוין די העכסטע צייט — האָט דער אומבעקאַנטער כסדר געדראָהט.

דער קעניג האָט האַסטיג אַ נעהם געטון די פעדער אין האַנד, וואָס האָט איהם שטאַרק געציטערט און די אויגען האָבען געפינקעלט מיט אַנ'אומנאַטירליכען גלאַנץ. — פערפאַלען, איך מוז אונטערשרייבען — האָט זיך דער קעניג געטראַכט. עס שאַדט אָבער נישט. נאָכ'ן אונטערשרייבען וועט נאָך זיין צייט צו וואָרענען דעם אוצר-אַמט.

די קעניגליכע אונטערשריפט און דער שטעמפעל האָבען זיך שוין געפינען אויפ'ן דאָקומענט.

— יעצט איז אַלץ אין בעסטען אָרדנונג — האָט זיך אָנגערופען דער נעקומענער, בעהאַלטענדיג דעם ווערטפאַלען בריף — אָבער עס איז נאָך נישט אַלץ ערלעדיגט. דאָס איז נאָר אַ העלפט פון אונזער געשעפט איך האָב נאָך אַ פערזענליכען ענין צו ערלעדיגען איך. — וואו געפינט זיך האַננאַ לעבלאַנק, מײַן כלה?

דער קעניג האָט זיך אַ ריס געטון פון אָרט

— ווער בּיזטו? — האָט דער קעניג אין כעס געפרעגט. אײַנקוקענדיג זיך שטאַרק אין דעם דרײַסטען מאַנסביל.

— איך בין לודוויג ברײַטשװיד. אײַער גנעדיגע מאַיעסטעט מוז מיך גוט קענען, ווייל נישט דאָס ערשטע מאָל בין איך דאָ בײַ אײַך אין שלאָס.

יעצט האָט זיך ערשט דער קעניג איבערצײַגט, אַז די פירשטין לאַמבאַלאַ האָט נישט געזאָגט קיין ליגען, אננאַ'ה מענדיג, אַז דאָס מוז דער רויבער זיין געוועזען בײַ איהר. ער האָט אָבער נישט געגלויבט, אַז ברײַטשװיד האָט גע'גנב'עט דעם האַלזבאַנד, פערקעהרט, ער האָט מעהר געגלויבט, אַז די פירשטין האָט עס ספּעציעל אַזוי געזאָגט, כדי זי זאָל קאָנען דעם האַלזבאַנד פערהאַלטען פאַר זיך.

— ברײַטשװיד! — האָט דער קעניג אויסגערופען מיט פערוואונדערונג — דאָס איז דאָך אונמעגליך, ער געפינט זיך דאָך אין דער באַסטיליע.

— דאָרט געפינט זיך אײַנער פון מײַנע נאָהנטסטע, איבערגעגעבענסטע פרײַנד, — האָט ברײַטשװיד אָפּגעענטפערט. בײַם אַרעסטירען האָט ער אויפגעגעבען, אַז דאָס איז ער, ברײַטשװיד. און ווען די פּאָליציי איז געקומען פערנומען מיט איהם, האָב איך מיך דערווייל אַדורכגעריסען דורך די פּאָליציי'אישע הענד און איך בין געוואָרען אָפּגעראַטעוועט. די סאָלדאַטען זענען געפאַלען, ווי זאַנגען בײַם שניט אונטער די קאָסען.

— ברײַטשװיד?!

— וואו איז האַננאַ לעבלאַנק? — האָט ברײַטשװיד געפרעגט מיט אַנ'אויפגערעגטער שטימע — וואו איז מײַן כלה? — האָט ער געשריגען מיט פערצווייפלונג — וואָס האָט פאַסירט מיט מײַן מיידעל?

עס איז געוועזען אַ מורא צו קוקען אויף דעם שרעקליכען פּנים פון רויבער-פיהרער, וואָס האָט אויסגעדריקט צאָרן, נקמה-געפיהל און פערצווייפלונג.

דער קעניג וואָלט געוואָלט געוועזען אַ גליקליכער, ווען ער וואָלט ניט געדאַרפט שטעהן אַזוי נאָהנט און זיך צוקוקען צו דער דאָזיגער אויסטערלישער סצענע.

— וואו איז מײַן האַננאַ? — האָט ברײַטשװיד געברומט ווי אַ לייב, בײַלענדיג די פויסטען פאַר גרימצאָרן

פּלוצלינג האָט זיך די טיר אויפגעפּראַלט. גערמאַן, הערענדיג, ווי מען רעדט בײַם קעניג אין צימער, האָט שנעל געוואָרפען הילף.

— הילף! הילף!! — האָט דער קעניג געשריגען, אָפּרוקענדיג זיך אָן אַ זײַט. ברײַטשװיד, דער רויבער, איז דאָ. כאַפּט איהם, כאַפּט איהם!

די גוואַרדיסטען מיט די בלאַנקע באַגנעטען האָבען זיך געוואָרפען אויפ'ן דרײַסטען ברײַטשװיד.

קאַפּיטעל 7.

דער גן-עדן פון אכזריות און שרעק.

— אָ, בעשערים מיך, גרויסער גאָט, האָב רחמנות! צו וועם מיך קיינער נישט ראַטעווען?

אַזוי האָט געוויינט און געשלוכצט די אָרימע האַננאַ, ווען דער געלער, ווילדער מענש, אונטער וועמענס אויפזיכט האַננאַ האָט זיך געפינען די גאַנצע צייט, האָט זי געשלעפּט צו זיך אַהיים. האַננאַ האָט געוואוסט, וואָס עס וואַרט איהר פאַר אַ סוף. זי האָט פערשטאַנען, דאָ זי וועט נישט בכח זײַן זיך ענטקעגענצושטעלען דעם ברוטאַלען, אכזריות'דיגען מענש.

זי האָט זיך מיט איהם געריסען. ענטגעגענגעשטעלט זיך, געביסען די פינגער. עס האָט אָבער קיינעם געהאָלפען.

— אַ געלטוגער טאָג! עס וועט דיר גאַרנישט העלפען, מײַן טײַבעלע, — האָט מיט אַ ווילדער לײַדענשאַפט זיך געוואָרפען דער געלער פערשוין דאָס ערשטע מאָל אין מײַן לעבען זעה איך אַזאַ פּרעכטיג מיידעל. אפילו אין קעניגליכען פּאַרק האָב איך אַזאַ שעהנליכע נאָך נישט אָנגעטראָפען. — די גוטע מאַרקיזין האָט דיך געשענקט מיר אַ מתנה — האָט ער געברומט — דו געהערסט צו מיר.

האַננאַ האָט אָנגעשטרענגט אַלע כחות און געפּרובט זיך ענטקעגענשטעלען דעם ברוטאַלען ווילדען פערשוין.

— אומזיסט דײַן מיה, עס וועט גאַרנישט העלפען, מײַן אוצר'ל טײַערער — האָט ער געציינגען די ווערטער — עס וועט נישט העלפען קיין וויינען און שרײַען. איך וועל שוין ברעכען דײַן ווידערשטאַנד. זײַ בעסער רוהיג און פּרוב זיך נישט ענטקעגענצושטעלען.

און ער האָט ווידער אַ שלעפּ געטון דאָס פערמאַטערטע מיידעל. ער האָט זי אַ הויב געטון אין די לופטען, ווי אַ פעדער, ווילענדיג זי אַוועקלעגען אויפ'ן געלעגער.

האַננאַ האָט געזעהען, אַז זי איז פערלוירען. זי האָט פערמאַכט די אויגען און ערוואַרט דעם טויט. נאָר באַלד האָט זיך דערהערט אַ הילכיג קלאַפּען אין טיר בעגלייט מיט אַ געשריי

דער געלער האָט זיך אַראָפּגעקײַקעלט אויף דער ערד צוזאַמען מיט האַננאַ'ן.

די אומגליקליכע האָט גאָרנישט געטראַכט, אַז אין אַזאַ מינוט זאָל ווער קומען איהר צו הילף. ווען זי האָט געעפענט די אויגען, האָט זי בעמערקט אַ שלאַנקע פרוי שטעהען נעבען איהר.

די פרוי האָט געהאַלטען אין האַנד אַ גומענעם שטעקען, מיט וועלכען זי האָט דערלאַנגט דעם געלען אַנפאַלער אין קאָפּ, און ער איז אַ פערטויבטער אַראָפּגעפאַלען פון זײַן געלעגער.

— קום מיט מיר — האָט די פרוי זיך געוואַנדעט צו דער פער'חלש'טער האַננאַ, אָנגעהמענדיג זי פאַר דער האַנד — קום מיט מיר, קום!

(דאָס ווייטערע קומט).

קאָאָפּעראַטיווע מעכאַנישע וועבעריי פאַר יודישע וועבער

ווערט איינגעאָרדענט דורכ'ן לאָדזער „אָרט"

די וועבעריי ווערט שוין געעפענט די קומענדיגע וואָך און וועט אַרבייטען אויף לוין. — אנדערע וויכטיגע אויפטואונגען פון לאָדזער „אָרט". — פערטרעטער פון „אָרט" איז דער בילדונגס-קאָמיסיע ביי דער האַנדווערקער-קאַמער. — ספּעציעלע קורסען וועט „אָרט" עפענען, צו פערלייכטערן די יודישע האַנדווערקער פון עלטערן דור אויסצוהאַלטען די מייסטער-עקזאַמענס.

די געזעלשאַפט „אָרט", וואָס איהר אויפגאַבע איז צו פערשפּרייטען מלאכה ... יודען, איז ביים היינטיגען טאָג איי... פון די בעדייטענדסטע און פערצווייג... יודישע אָרגאַניזאַציעס אין דער ... וועלט. בפרט האָט די לאָדזער אָפּטיי... ... פון „אָרט" געשאַפען א קאָלאָסאַל... ווערק אויפ'ן געביט פון אינדוסטראַליז... ... די יודישע מאַסען. אויף אַריבער... פיהרען דעם לופט-יוד אין דעם מעכאַ... נישען ווארשטאַט און דאָס אַליין ווערט ... אַפּגעטאָן שטיל, אָהן טאַראַראַם. אין די ... ווארשטאַטען פון „אָרט" ווערט אָפּגעטאָן ... א גרויסע, גאָר א גרויסע אַרבייט.

כדי צו בעקענען די עפענטליכקייט, וואָס די געזעלשאַפט „אָרט" האָט די ... לעצטע צייט אדורכגעפיהרט אויפ'ן גע... ביט פון פּראָדוקטיוויזירען די יודישע מאַסען, און אויפ'ן געביט פון זעלבסט-הילף, האָט די פערוואַלטונג אויף געלטען צוזאַמענגערופען א פרעסע-קאָנפערענץ.

צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען פער... טרעטער פון דער לאָדזער יודישער פרע... סע. די פּויליש-„יודישע", מ'שטיינסגע... זאָגט, צייטונגען האָבען קיין פערטרע... טער נישט צוגעשיקט, כנהוג...

דער פּרעזעס ד"ר ווישעוויאַנסקי ... עפענט די קאָנפערענץ, און איז א לענ... גערען בעריכט בעקענט ער די פּרעסע... פערשטעהער מיט אַלץ און אַלעם, וואָס „אָרט" האָט און משך פון דער לעצטער צייט געשאַפען.

— מיר שטעהען, הויבט אָן ד"ר ווי... שעוויאַנסקי זיין רעדע פאַר גרויסע וויכ... טיגקייטען, וואָס האָבען א גאָר ווייטגע סאָציאַלע בעדייטונג. די אַרבייט פון לאָ... דזער „אָרט" איז א סיסטעם פון פּראָ... דוקטיוויזירונג און הילפס וועזענטליך מיט צו דער ראַציאָנעלער אויסנוצונג פון דער יודישער בעפעלקערונג. אַלס א עקאָנאָמישע אָרגאַניזאַציע שטרעבט „אָרט" צו ריין עקאָנאָמישע און סטאַ... טיסטישע רעפאָרמעס. „אָרט" איז די אָרגאַניזאַציע, וואָס פערענטפערט איצט די הארבע קשיה, וואָס ענטשטעהט אין דער יודישער משפחה: וואָס טוט מען מיט'ן יונגען דור? דער האַנדעל ווערט אַרויסגעריסען פון יודישע הענד, בפרט דער קליין-האַנדעל. די סונדיקאַטען פון איין זייט, די קאָאָפּעראַטיווען, פון דער צווייטער זייט צוזאַמען מיט'ן סוחר ווערען אויך אפּגעווישט פון זייערע עגזיסטענצען די גרויסע אַרמע מעקלערס, פערמיטלער. אויך מיט דעם יודישען בעל מלאכה איז נישט געהויבען. דאָס צעכען-געזעץ האָט שטאַרק געטראָפען אין דער ערשטער ריה דעם יודישען האַנדווערקער. ס'איז דערום גאַנץ פערשטענדליך, וואָס דער מעקלער, דער הענדלער שטרעבט איצט זיך איבערצו... וואַרפען צו מלאכה. יונגעלייט ווענדען זיך צום „אָרט"

צו אָרגאַניזירען פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיווען

זיי ווילען זיך אויסלערנען טריקאָטאַזש-אַרבייט א. אנד. אויך האַנדווערקער ווענדען זיך צום „אָרט" צו בעזאָרגען זיי מיט מאַשינען, זיי זאָלען זיך קענען אויסצאָהלען און קליינע ראַטעס. א סך מיטגעווירקט האָט דער לאָדזער „אָרט" ביי אָרגאַניזירען די „קרובים-הילף". די קרובים-הילף בעשטעהט אין דעם, וואָס אַנשטאָט דעם, אַז די רייכע קרובים אין אַמעריקא און אין אַנדערע לענדער זאָלען שיקען צו די פעראָרימטע קרובים געלד-שטיצע, זאָלען זיי זאָרגען צו שאַפען פאַר זיי מאַשינען.

— דער לאָדזער „אָרט" זאָגט ווייטער ד"ר ווישעוויאַנסקי — איז א עכט לאָדזער אינסטיטוציע. בעסער געזאָגט: א ריין לאָדזערישער, אַזוי, ווי לאָדז פערלאַנגט. מיר שטעהען אונטערן איינדרוק פון דער אינדוסטריע, הגם, דער „אָרט" גיט אָפּ א בעדייטענדען אָרט פאַר האַנדווערקער" אָבער דעם הויפּט-געוויכט לע... גען מיר אויף די אינדוסטריע-ווארשטאַטען. אַזוי, למשל, זענען ביים „אָרט" טעטיג וועבעריי-ווארשטאַטען פון: פּלוש זייד, קאַרט, שטרימפּ, קאַטאָן-מאַשינען, טריקאָטאַזש און רונד זאַקען-מאַשינען. די אַלע מאַשינען זענען פון פערשידענע סיסטעמען, כדי די שילער זאָלען זיך

אויסלערנען אַרבייטען אויף אַלע אָרט מאַשינען

און דאָס דערלייכטערט דעם אויסגעפּוי... דעטען שילער אַנצוקומען אין א פאַ... בריק.

ווי גרויס עס איז די לעצטע פאַר יאָהר דער דראַנג פון דער יוגענד צו פּראָדוקטיווער אַרבייט, אילוסטרירט ד"ר וו. מיט איינינע זעהר אונטערעסאַנ... טע ציפערען:

אין יאָהר 1926 האָבען זיך אין „אָרט" רעגיסטרירט 850 שילער. אין יאָהר 1927 — 900 שילער. אין יאָהר 1928 — 1350 און אין יאָהר 1929 — 1460 שילער. געענדיגט דעם קורס האָבען דעם לעצטען יאָהר 477 שילער. אַרויסגעמיטעטען אין מיטען קורס זענען 351 שילער. א סך פון די אַרויסגעטרע... טענע האָבען בעקומען אַרבייט אין מיט... טען קורס, און דאָס איז געווען די סבה פון אַרויסטרעטען. וואָס שייך די ציפערן „קאָנקורירט" דער לאָדזער „אָרט" מיט די גרעסטע שטעט, אַפילו מיט וואַר... שאַ.

„אָרט" אין קאָנטאַקט מיט דער האַנדווערקער-קאַמער

איבערגעהענדיג צו דער האַנדווערקער-פראַגע, וועלכע איז איצט געוואָרען די ברענענדיגע, שטעלט זיך אָפּ דער רעד... נער אויפ'ן צעכען-געזעץ. די שוקאַנעס ביי די עקזאַמענס, וואָס האָבען אין דער ערשטער ריה געטראָפען דעם יודישען האַנדווערקער, האָט דעם „אָרט" א שטויס געטאָן, צו שטעלען זיך אין קאָנ... טאַקט מיט דער האַנדווערקער-קאַמער צו דעם צוועק, האָט דער „אָרט" אָפּגע... האַלטען בעראַטונגען מיט די האַנדווער... קער-פעראיינען פון פּאָלודניאָווא 4 און פּאָמאַרסקא 15, און אַלס רעזולטאַט פון די בעראַטונגען זענען צוויי מיטגלידער פון „אָרט" בעשטימט געוואָרען אין דער בילדונגס-קאָמיסיע ביי דער האַנדווער... קער-קאַמער. אין דער קאָמיסיע זענען אַריין די ה"ה: אינזש. ש. מאַרגוליעס און ד"ר איינער.

בעקענענדיג זיך מיט דער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפען אַרום די עקזאַמענס, האָט דער „אָרט" בעשלאָסען איינצואָר... דענען

קורסען פאַר יודישע האַנדווערקער

וואו ס'וועט געלערנט ווערען די פּוילישע שפּראַך און אַריטמעטיק, אַז דער יודי... שער האַנדווערקער פון עלטערען דור זאָל האָבען שאַנסען, צו קענען אויסהאַל... טען זיין מייסטער עקזאַמען. באַלד נאָך פּסח ווערט די שולע געעפענט אין איי... גענעם לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 18.

אָבער נאָך נישט מיט פּוילישע לעק... ציעס און אַריטמעטישע אויפגאַבען קען געלעזט ווערען דער שווערער האַנדווער... קער-פּראָבלעם. פיר מויזענד האַנדווער... קער האָבען נישט די מעגליכקייט אַריינ... צוקומען אין דער פאַבריק. דער „אָרט" האָט דערום אונטערנומען אַנ'אַקציע אויף אויף דעם געביט, אָבער נישט דורך פּילאַנטראָפּיע, נאָר

דורך זעלבסט-הילף

אַט האָבען מיר געמאַכט דעם ערשטען עקספּערימענט אויפ'ן געביט פון זעלבסט-הילף.

און זיין צייט, דערצעהלט ד"ר וו. האָבען זיך צו „אָרט" געווענדעט פינף יודי... שע וועבער'ס פון אַלעקסאַנדער, אַז „אָרט" זאָל זיך בעמיהען צו קויפען פאַר זיי שווערע מעכאַנישע קאַרט-שטוהל: אויסצופּוילען גוטע בעדינגונגען א ד. גל. דאָ האָט זיך געשטעלט די פראַגע: אַנ'אָרט, און שטוב, ביים וועבער, קען מען דאָך נישט אַוועקשטעלען קיין מע... כאַנישע שטוהל. דער איינציגער אויס... וועג איז אַלזאָ — שאַפען א קאָלעקטיוו. די מאַשינען זענען איינגעקויפט געוואָ... רען און אויף זעהר צוגענגליכע בעדינ... גונגען. שפּעטער האָבען אויך 18 האַנד... וועבער פון לאָדז זיך געווענדעט מיט דעם זעלבען פאָרשלאַג. דעם „אָרט" איז געלונגען צו קויפען 23 מעכאַנישע שטוהל מיט די געהעריגע מכשירים און געשירען, אויף וועלכע די וועבער האָבען איינגעצאָהלט 10 פּראָצענט פון דער סומע, און די איבריגע 90 פּראָצענט אויסצוצאָהלען דעם „אָרט" אויף 4 יאָר און ראַטעס.

דער „אָרט" האָט געשלאָסען קאָנ... טראַקטען אונדזווידועל — מיט יעדען וועבער בעזונדער. דאָס וועט נישט זיין קיין פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיוו, נאָר

א מעכאַנישע לוין-וועבעריי

פון 23 יודישע וועבער. דאָס איינאָרדנען די וועבעריי האָט געקאָסט א סומע פון זעקס טויזענד דאָלאַר. די פאַבריק ווערט געעפענט אין די נאָהענטסטע טעג אויף פּאָלודניאָווא 52.

צום סוף האָט נאָך ד"ר וו. צוגעגעבען, אַז אין לעצטען יאָהר האָבען זיך צום לאָדזער „אָרט" געווענדעט שילער פון 118 שטעט און פּוילען, ס'רוב קינדער פון מוחרישע קרייזען דערונטער אויך יונגעלייט מיט אַקאַדעמישער בילדונג. איצט נעמט נאָך דער „אָרט" אונטער אַנ'אַקציע פאַר די געענדיגטע שילער צו זאָרגען וועגען אַרבייט, און צו קויפען אַנ'איינגען הויז פאַר'ן לאָדזער „אָרט".

נאָך דעם רעפעראַט פון ד"ר וו. שטע... לען די פּרעסע-פאָרשטעהער פערשידענע פראַגען. א זעהר פּראַקטישען פאָרשלאַג האָט אַריינגעטראָגען רעד. ישראל קאַהאַן. ער האָט אָנגעוויזען, אַז דער „אָרט" מיט זיין העלפס-ווילליגער און פרוכטבאַרער אַרבייט האָט געקענט גע... ווינען פיל מעהר פּאָפּולאַריטעט אין דער יודישער געזעלשאַפט, ווען עס זאָל גע... פיהרט ווערען א צוועקמעסיגע פּראָפּאַ... גאַנדע. ער האָט דערום פאָרגעלעגט, אַז ביים „אָרט" זאָל געשאַפען ווערען א פּרעסע-ביוראָ, וועמענס אויפגאַבע ס'זאָל זיין, צו פּראָפּאַגאַנדירען די אידעען פון „אָרט" אין דער פּרעסע. בעקענען די גע... זעלשאַפט מיט די גרויסע אויפטואונגען פון „אָרט" א. ד. גל.

דער פאָרשלאַג פון רעד. ישראל קאַהאַן ווערט איינשטימיג אָנגענומען אַלס א זעהר ווילכטיגע, און ס'ווערט בעשלאָסען צוצושטעלען צו דער ערשטער זי... צונג פון דער פערוואַלטונג דערמיט איז די קאָנפערענץ געשלאָסען געוואָרען.

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואָס די פּרעסע-פאָרשטעהער זענען געווען צוזאַמען, האָט דער לייטער פון „אָרט" ה' א. פרידריך פאַר די געסט געוויזען די ווארשטאַטען, די וועבעריי, שטרימפּ-פאַבריק.

מיר זענען אַוועק פון דער קאָנפע... רענץ מיט דער טיפער איבערצייגונג, אַז דער לאָדזער „אָרט" איז אַנ'אינסטיטו... ציע, וואָס טוט באמת גרויסע אַרבייט אויפ'ן געביט פון פּראָדוקטיוויזירען דאָס יודישע לעבען. אויף דער יודישער געזעל... שאַפט ליגט די פליכט מעהר און ברייטער זיך צו פעראינטערעסירען מיט אונ... זער „אָרט", מיטאַרבייטען מיט איהם און איהם שטיצען אין יעדער הינזיכט!

אב.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 7. אַפּריל

לאָדז, (2338)

42.30 גראַמאָפאָן פּליטען-מוזיק. 15.15 „רעפּאָר... מאַציע, היסטאָרישער רעפעראַט פּראָפ. ז. דענטש... 15.35 „צו דער בילדונגס-געשיכטע אין פּוילען" היסט. רעפעראַט פון פּראָפ. מאַשטשיצקי. 16.15 „פּאָ... אין פּוילען" א שמועס פאַר קינדער פון זאָפּיאַ ש... דעבערג. 16.45 ווירטשאַפטליכע קאָמוניקאַטען. 17.45 טראַנסמיסיע פון פּויזען מאָניושקי'ס מוזיק. 18.55 הומאָריסטישער פּאַרטראַג (פון פּויזען). 19.20 טעכ... נישע פּלוידערייען. 19.40 פּ.א.ט.-בעריכטען. 19.58 שעה-צייכען. — 20 דינסטאָג'דיגער פּראָגראַם. 20.05 מוזיקאַלישער פּעליעטאָן. 20.30 אָווענד-קאָנצערט. — 22 פּעליעטאָן „דער טור גדיניא — קאַזאַבלאַנקאַ" פון סטעמפּאָווסקי. 22.15 וועטער-פּאָליצי און ספּאָרט קאָמוניקאַטען. 22.15 „די לעצטע כוואַליע", פון רעד. פּיאָטראָווסקי, 22.35 פּ.א.ט. - קאָמוניקאַטען. — 23 סאַלאָן-מוזיק פון „אַזאָ".

וואַרשאָ, (1214)

11.58 שעה-צייכען. 12.10—13.10 גראַמאָפאָן-פּליטען-מוזיק. 16.45—17.15 גראַמאָפאָן פּליטען-מוזיק. 17.45—18.45 לייכטע מוזיק פון קאַפע „גאַסטראָנאָמיא". — 20 פּראָגראַם אויף דינסטאָג. 22. 20.30 אינטערנאַציאָנאַלער קאָנצערט פון בערלין.

אויסלענדישער ראַדיאָ-פּראָגראַם.

פראַנקפורט (390)
19.30 סימפאָנישער קאָנצערט.

קעלן, (473)
— 20 אונגאַרישער מוזיק-אָווענד.

מינכען, (533)
21.30 קאַמער-מוזיק (שטרייך קוואַרטעט)

קעניגסוואוסטערהויזען (1635)
21.30 קליינע פּליט-מוזיק.

לאָנדאָן I (356)
21.35 קאַמעראַלער קאָנצערט.

לאָנדאָן II (261)
22.40 גרויסער אָרקעסטער-קאָנצערט.

וואָך פון דער בלוי-ווייסער פּושקע

דער מאַניפּולאַציע אַפּצאָהל וועט נים גענומען ווערען פון א סומע ביז 2 זל.

ווי עס איז שוין געווען געמאָלדען, האָט דאָס צענטראַל-ביוראָ פון „קרן-קימת" אין פּוילען פּראָקלאַמירט אין די טעג פון חול-המועד-פּסח א פּושקע וואָך אונטער דעם לאָזונג: „אין יעדע יודישע שטוב א קרן קימת פּושקע"

דער לאָדזער קרן קימת קאָמיטעט איז שוין צוגעטרעטען צו מאַכען אַלע נויטי... גע פאָרבערייטונגען צו דער אַקציע פון פערשפּרייטען די בלוי-ווייסע פּושקע פון קרן קימת. צו דער דערמאָנטע אַקציע ווערען מאָביליזירט אַלע עלטערע ציוניס... טישע עסקנים, ציוניסטישע פרויען און אַלע ציונ. גרופּירונגען און יוגענד אָרג., וועלכע וועלען אין משך פון דער פּראָ... קלאַמירטער פּושקע וואָך שטעהען צו רע רדיספּאָזיציע פון דער אַקציע.

* * *

גרויסע נדרים-אַקציע

ווי תמיד, איז אויך היי-יאָהר בעשלאָסען געוואָרען א גרויסע נדרים-אַקציע לטובת דעם קרן קימת, וועלכע וועט אדורכגעפיהרט ווערען אין די פּסח-טעג אין די שוהלען און די בתי מדרשים און אונזער שטאָט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זענען פון נאַנדערגעשיקט געוואָרען ספּעציעלע בריף צו אַלע גבאים פון די שוהלען.

אין די ערשטע טעג פּסח ביים דאַווענען וועלען אויך געהאַלטען ווערען רעדע דעם וועגען די אויפגאַבען און בעדייטונג פון קרן קימת פאַר'ן אויפבוי פון ארץ ישראל.

מאַניפּולאַציע אַפּצאָהל איז פּ.ק.א.

(§) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט פון 20 ד. ח. איינגעפיהרט ווערען אין משע... קען-אומזאַץ פון פּ. ק. א א ספּעציעלער אַפּצאָהל פאַר רולפּוינ-שטעלען דורכ'ן פּ. ק. א. די „זלעצעניעס" פון די קליענטען, וואָס האָבען צוליב א פעהלערהאַפטער דיספּאָזיציע נישט געקענט אויסגעפיהרט ווערען.

דער אַפּצאָהל וועט אויסמאַכען 1 פּראָמיל. פון א סומע ביז 2000 זל. און א מינימום 50 גר. און פון 2000 זל. א האַלב פּראָמיל און דער מינימום איז 2 זל.

פערוואונדעט פון אַ צוג

(§) אויף דער באַהן-ליניע, וואָס געהט דורך ראַקישינער גאַס 83 האָט געלעגען פאַסירט א אונגליקס-פאַל. א איינוואוינער פון דאָרף יאַנאָוו הינטער לאָדז איז דורכגעגאַנגען איבער דער ליניע נישט בעמערקענדיג דעם אָנקומענדען מאַנעווריר-ענדען לאָקאָמאָטיוו, וואָס האָט איהם פערשעפּעט דעם פוס און אָפּגע... ריסען עטליכע פינגער. על פי נס איז ער ניצול געוואָרען פון טויט. פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט הילף.

אַרטילעריסט צוּבראַכן אַ האַנד

אויף די איבונגען

(§) אויף האַלער'ס פּלאַץ האָבען גע... מאַכט רייט-איבונגען נישט-געענוג געשול... טע אַרטילעריסטען פון 4 פּולק. שווערע אַרטילעריע.

אין א געוויסען מאָמענט האָט זיך דערהערט א געשריי פון'ם זעלנער קאָ... סעצקי, וועלכען דאָס איבערגעשראָקענע פערד האָט אַראָפּגעוואָרפען אויף דער ערד און ער האָט צובראָכען א האַנד. די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט הילף און איהם אָפּגע... פיהרט אין שפּיטאַל.

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שוויסונגען אונטער גאַראַנטיע.

פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20. וו. 17.

גרויסע שרפה אין קלאַדאָווא

אָפּגעברענט א יודישער טאַרטאַק

(§) אין קלאַדאָוואַ הינטער קויל האָט נעכטען אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה אין טאַרטאַק און ברעטער-לאַגער פון אברהם האַזענבערג. אין משך פון עט... ליכע מינוט איז דער גאַנצער האָלץ-לאַגער געשטאַנען אין פלאַמען און די אַרויסגערופענע פייערלעשער פון קלאָ... דאָווא און די אַרומיגע שטעטלעך האָ... בען נישט בעוויזען אָפּצוראַטעווען דעם ברענענדען לאַגער, וואָס איז איינגאַנצן אוועק מיט'ן רויך.

בעת דער רעטונגס - אַקציע זענען עטליכע פייערלעשער אָפּגעבריהט גע... וואָרען און מען האָט זיי געמוזט ער... טיילען מעדיצינישע הילף. דער שאָדען פון דער שרפה ווערט געשאַצט אויף א פערטעל מיליאָן זל.

די סבה פון דער שרפה איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

געכאַפּט אַ באַנדע באַהן-גנבים

(§) אין דער לעצטער צייט זענען געמאַכט געוואָרען אָפטע באַנדיטען-אָנפאַלן און עס זענען אויסגעפירט גע... וואָרען גנבות אויף די צוגען פון דער ליניע לאָדז—וואַרשאָ.

כדי צו פערהיטען די צוגען פון די גנבות און אָנפאַלען האָט מען זיי לעצטענס פערזעהן מיט שטאַרקע רע... פלעקטאָרען.

עהערנעכטען ביינאַכט בעת דער צוג וואָס איז געגאַנגען קיין לאָדז איז דורכגעגאַנגען אויף דער סטאַציע זיעל... קאָוויץ האָבען די פּאָליציאַנטען בע... מערקט, ווי עפּעס א מאַנספּערשוין עפענט די טהיר פון א משא-וואַגאָן. פּאָליציי האָט איהם תיכף פערהאַלטען און דער פערהער האָט געבראַכט צו סענסאַציאָנעלער ענטדעקונג. עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז די באַהן-גנבים זענען אָרגאַניזירט אַלס אַ פעסטע באַנדע, וואָס האָט אין רשות אין לאָדז און וואַרשאָ אייגענע אויטאָמאָבילען און אין דער שפּיץ פון דער באַנדע שטעהט דער בעקאַנטער גנב אין וואַר... שאָ מאַטשאַק, אַ קאַליקע אָהן פיס.

עס זענען תיכף דורכגעפיהרט גע... וואָרען זוכונגען און נאָך אייניגע חברה-לייט פון דער באַנדע זענען אַרעסטירט געוואָרען.

פון ספּאָרט-לעבען

„ל. ק. ס." — „ל. ט. ס. ג." 1:1 (1:0)

... געכטען 4.15 נ. מ. איז אויפ'ן פּלאַץ ... און וו. ק. ס. פאָרגעקומען דער פרוהיאָהר... ... ערבי-מעטש צווישען די צוויי לאָקאַלע ... געזעלשאַפטען פון „ל. ק. ס" און „ל.ט. ס. ג.", וועלכער האָט אַפילו ביי דעם ... אונזיכערען וועטער פערזאַמעלט א 5000 ... קעפּיגען עולם צושויער.

... ביידע מאַנשאַפטען זענען אויך דאָס ... מאָל אויפגעטרעטען מיט זייערע בעסטע ... שפּילער, וועלכע האָבען זעהר גוט גע... שפּילט.

... דאָס שפּיל הויבט אָן „ל.ט.ס.ג.", און ... ווערט פון ביידע צדדים געפיהרט ... זעהר שאַרף. באַלד פון אָנהויב אָן, ווייזט ... „ל. ק. ס" פאַר זעהר א געפעהרלי... ... זען געגנער, אָבער די ל.ט.ס.ג." מאַנ... שאַפט מיט איהר טויערמאַן פּאַלקאָוו... ... סקי, וועלכער איז אין א זעהר גוטער ... פאָרם, און נו טריספּאָנירט, פּאַראַליזי... ... רען די „ל. ק.ס" אַנגריפען. די גאַנצע ... צייט איזא אָפּוועקסלענד איבערגעוויכט ... פון די מאַנשאַפטען.

... אין דער 42 מינוט רייסט זיך פּראַנצ... ... אַדורך דורך „ל.ק.ס" הינטער ריי... ... ען און שיסט דאָס ערשטע טויער פאַר ... „ל.ט.ס.ג.".

... „ל.ק.ס" וויל אָבער דורכאויס אויס... ... גלייכען, וואָס עס געלונגט איהר נישט ביז צו דער פּויזע, און דער רעזולטאַט איז ביז צו דער פּויזע 1:0 פאַר „ל. ק. ס. ג.".

נאָך דער פּויזע נעמט „ל. ט. ס. ג" איני... ציאַטיווע אין די אונגיציאַטיווע, און גרייפט כסדר אָן דאָס „ל.ק.ס"-טויער, אָבער „ל.ק.ס" ערוזע טויערמאַן פערטיידיגט עס זעהר שעהן. אין דער 62 מינוט דוקטירט דער רולטער א 11 מעטער פאַר „ל. ק. ס", וועלכע דורקא פערוואַנדעלט מיט א אויס געלייכענד טויער. „ל.ט.ס.ג." שפּילט זעהר שעהן, האָט אָבער קיין מזל נישט. עס פאַלגען נאָך ווייטערע געגענזייטיגע אַנ... גריפען, און דער מעטש ענדיגט זיך מיט א רעמי רעזולטאַט 1:1.

די „ל.ט.ס.ג" מאַנשאַפט האָט אויף אַלעמען געמאַכט א זעהר גוטען איינ... דרוק, איז זעהר דיסציפּלינירט און שפּילט „פאַיר".

אין „ל.ק.ס" האָט צום ערשטען מאָל דעביוטירט אַלעקסאַנדער (אַלעק) קוביק (ביז איצטיגער בעסטער שפּילער פון „טוריסטען" מאַנשאַפט) אַלס צענ... טער-שטורמער.

דאָס פובליקום פערלאָזט זעהר צופרי... דען דעם ספּאָרט.

רולטער ח. נאַווראַצקי פון פּויזען, זעהר גוט

„קראַקאָוויאַ" — „רוך" 0:3
„פּאָגאָן" — „וואַרשאָוויאַנקאַ" 0:5
„וואַרטאַ" — „פּאָלאָניאַ" 1:3

...נעכטיגע רעזולטאַטן פון די „א" קלאַס מייסטערשאַפטס-מעטשען

„ל. ק. ס." I ב — „וו. ק. ס."	1:1 (0:1)
„טוריסטען" — „ביעג"	2:4 (2:2)
„אַרקאָ" — „סאָקאָל" (זגיערזש)	1:1
„ל. ט. ס. ג." Iב — „פּ. ט. צ." (פּאַביאַניץ)	2:3 (2:0)
„ווידזעוו" — „בורזשאַ" (פּאַביאַניץ)	1:1

מעטשען פון די רעזערווען פון „א" קלאַס

„ל. ק. ס." II — „וו. ק. ס." II	3:3 (0:1)
„טוריסטען" II — „ביעג" II	1:2
„אַרקאָ" II — „סאָקאָל" (זגיערזש)	2:2
„ל. ט. ס. ג." II — „פּ. ט. צ." II (פּאַביאַניץ)	1:1

לאדז וועט קאנאליזירט און ברוקירט ווערן

ביז׳ן 1. אויגוסט 1930.

(פּ) אין דער שטאָט-סטאַראָסטווע איז פאָרגעקומען אַ גרויסע קאָנפערענץ מיט דער בעטייליגונג פון פאָרשטעהער פון אינסטיטוציעס פון עפענטליכען גע-ברויך. ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די זאַכאָדניאַ, קאָשטשושקי, וואָל-טשאַנסקאַ, זאַוואַדזקאַ, שענקעוויטשאַ קילינסקי, ווסכאָדניאַ, טראַמוואַיאָוואַ און קאָלעיאָוואַ וועלען קאַנאַליזירט און ברוקירט ווערען ביז׳ן 1 אויגוסט ד. י. די הייזער פון אַלע קאַנאַליזירטע גאַסן מוזען ביז דעם טערמין אָנגעשלאָסען ווערען אין דער שטאָטישער קאַנאַלי-זאַציע-נעץ.

טרויעריגע ציפערן

פון לאדזער אויסגעלאסענקייט

(פּ) אין יאָהר 1929 זענען אין לאָדז רעגיסטרירט געוואָרען 175 פּראָסטוט-קעס, דערביי זענען אָבסערווירט געוואָ-רען אַלס פערדעכטיגע אין פּראָסטיטוצ-יע 522 פרויען. ביי רוב פרויען זענען פעסטגעשטעלט געוואָרען שווערע אנ-שטעקענדיגע קראַנקהייטען.
צווישען די פּראָסטיטואירענדע אין לאָדז זענען פערהאַן פיל קינדער, דע-רונטער 10, 11, 12, 13, 14 יעהריגע. 15-יעהריגע זענען פערהאַן 50, 16-יע-ריגע—46, 17-יעהריגע—23, 18-יעהריגע—6, 19-יעהריגע—4, 20-יעהריגע—1 פון זיי אַלע האָבען 61 פּראָסטיטוטקעס ער-קלערט, אַז צו דער אויסגעלאַסענקייט האָט זיי געטריבען די נויט.

וואס ווערט | אין טעאטער | אין קינא | היינט געשפילט

יודיש טעאַטער „די מאַמע פון דער וועלט“
שטאָטיש טעאַטער: „אָרפעאוש אין גיהנום“
קאַמעראַל טעאַטער: „דער דזשעז-זינגער“
פּאָפּולאַרני: „דאָס פער׳כשופ׳טע ראָד“.
קאַסינא: „קולט פון קערפער“
לונא: „פרויען נישט צום הייראַטען“
ספּלענדיד: „דער דזשעז-זינגער“
גראַנד-קינא: „די אומבעקאַנטע פון שלאָף-וואַגאָן“
קאַפּיטאָל: דער גלאָקען-קלינגער פון נאָטרדאַם“
זאַכענטאַ: „אוגסטער דער מאַהן פון ליבע“
אָשוויאַטאָווי: „דער אינטריגאַנט“
פּאַלאַס: „די רויטע שווערד“.
ספּולדזשעלניאַ: „דער התונה-מאַרש“
אָדעאָן: דער קאַפּריז פון אַ מיליאָנער

—:0:—

אַ פערלאַג פאַר יונגע ליטע-ראַרישע שאַפונגען אין לאָדז.

אין לאָדז איז געשאַפען געוואָרען אַ פערלאַג א. נ. „אַלפא“, וואָס האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל אַרויסצוגעבען די ווערק פון יונגע, טאַלאַנטפולע מחברים. אין דאָזיגען פערלאַג ערשיינט שוין די טעג דאָס ערשטע בוך לידער.

—:0:—

ייִן כּשר לפּסח!!

טויזענטער מענשען האָבען זיך שוין איבערצייגט, אַז די וויינען
פון דער ניי-ערעפענטער וויין און מעהד-פאַבריק
„פּראַגרעס“
זענען גוט און ביליג.
צוליב רעקלאַמע, אַז גאַנץ לאָדז זאָל זיך אין דעם איבערצייגען
פערקויפען מיר לחג הפסח
אַ גוטע באַטשינקע ראָזינען וויין
נור 1.50 זל.
מיט אַכטונג
פירמע „פּראַגרעס“ אַלטער-מאַרק 2

בחצי חנם! | הגדות | אַלע אַרטען!
ווילנער סקלאַד | פערטרעטער פון קאַלאַמייער
סידורים | טליתים
א. מ. גרובשטיין,
ווסכאָדניאַ 54, פראָנט 1-טער שטאָק
צו בעקומען ש״ס טורים, רמב״ם, חומשים, פסוקים מדרשים, משניות, מחזורים און מחזורים מיט פוילישער איבערזעצונג, סידורים, ספעציעלער אויסוואַהל סידורים פאַר כלה-מתנות. טליתים קאַלאַמייער, טערקישע און פיינע זיידענע אויך ליתים קטנים, ציצית, זיידענע גאַרטלען, קאַפּלו, ויך אַ גרויסער סאָרטימענט פון פערשיד. ספרים
25 פראָצענט ביליגער ווי איבעראַל!
א. מ. גרובשטיין, ווסכאָדניאַ 54, פראָנט 1. שט

הלוי חכמה תמרא,
ויבונה תתי כולה.
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום. איבער דעם זאָלסטו קומען אין מיין
רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ צו
ה׳ מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 זאַכאָדניאַ 52
טעלעפאָן 148-79
וואו ס׳ווערט פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַפּעופּיעטשע-ניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאָנד ראַזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט
פּיעטריקאָווער 17

טליתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע האַלב-וואָלענע, זיי-דענע טליתים כּמו טערקישע, יאַראָסלאַווער און קאָלאָמעער, ווי אויך אויסלענדישע, טליתים-קטנים הורט און דעטייל, מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל ביי
א. ה. ציטרינאָווסקי
קאַמיענגאַ 4, אין 2-טען טויער, פאַרטער.
בעמ.: ס׳ווערען אויך אָנגענומען אַלע טליתים צו וואַשען.

צו וואס יידען שמערצען?
פון אָדציסקיס, אַז אין 2 טעג קענט איהר זיי בעזייטיגען נוצענדיג דעם פּלאַסטער „ראַדיקאַל“, פּרייז נור 30 גראָשען אויף פלין „ראַדיקאַל“ וואַשט אָפּ שמוץ און פלעקען פון אַלע קאָליר-טע שיך. פּרייז 50 גראָשען אַ פלעשעל. צו בע-קומען ביים ציימונגס-פערקויפער ווינער פּיעטריקאָווער 10

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גאַנצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:
פאַר נאָר 2.50 זל.
23 זאַוואַרזשאַ 23
אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פאַרטער.
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פּעניער ביליגער. 50 פראָצ. ווי איבעראַל אויספערטיגונג
„TOLA“

הויט לעזט! אַכטונג! אַכטונג!

קאָנקורענץ-פּרייזען!

כדי צו ערמעגליכן די ברייטסטע קרייזען פון ג׳ פּובליקום צו בעקו-מען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפגאַהמע׳ זענען די פריי-זען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:

12 שטיק	(„Express pictures“)	זל.	2
6 „	פאַסט-פאָטאָגראַפיעס	„	2
6 „	פאַסט- „ ברוין	„	6
6 „	„ אויף זייד	„	8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ זיידענע פאַסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אַכטונג
אַן׳אָריגינעלען פאָרטרעט בחנם!!
ס׳ווערען אויך אויסגעפערטיגט פאָרטרעטען אין ראַה-מען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען.
קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אַכטונג
„PARISIEN“
קונסט-אַנשטאַלט
פראַנצישקאַנער 30.

חסד של אמת ומנחמי אבלים, לאדז

מאַכט בעקאַנט, אַז די יעהרליכע געגעראַל-פערזאַמלונג וועט פאַר-קומען אין פעראיינס-לאָקאַל פּיעטריקאָווער 34 מאָנטאַג פּ׳ שמיני 21.4 צום 1-טען טערמין 3 אַ זייגער נאַכמיטאָג, פאַלס עס וועט נישט ער-שיינען די געהעריגע צאָהל מיטגלידער קומט די פערזאַמלונג פאַר צוויי שעה שפּעטער ד״ה 5 פאַרנאַכט דעם זעלבען טאָג אין זעלבען לאָקאַל און וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.
טאָג-אָרדנונג: 1) עפענען די פערזאַמלונג, 2) וואַהלען פון אַ פאַר-זוצענדען, 3) קאַסע און טעטיגקייטס-בעריכט, 4) בעריכט פון די רע-וויזיאָנס-קאָמיסיע, 5) בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1930-31, 6) פאָרטראַג פון די פערוואַלטונג, 7) וואַהלען פון 4 מיטגלידער, 2 קאַנדידאַטען און אַ רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 8) פרייע פאָרשלאָגען. די פערוואַלטונג.
בעמערקונג: אום נישט צו פערלירען דעם וואַהל-רעכט בעטען מיר די פערנאַכלעסיגטע בייטראַגע איינצוצאָהלען.

אינזש. אורי גליקליך ווארענט, אַז

איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בע-שליסט צו קויפען וועלכע נישט איז מאַשין, וועלכען נישט איז אַרטיקל פון דער טעכנישער בראַנזשע, ווענדעט זיך צוערשט צו אונז
מיר האָבען די גענעראַל-פערטרעטונג פון פערשידענסטע, ערשטקלאַסיגע, וועלט-בערימטע אויסלענדישע פאַבריקען און דאָס אויסשליסליכע רעכט צו פערקויפען זייערע אויסאַרבייטונגען אין פוילן.
איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בעשליסט צו קויפען
שוין גענוצטע לאָקאָמאָבילן, מאָטאָרן, אויטאָמאָבילן אָדער פער שידענסטע אַנדערע אַרטיקלען פון דער טעכנישער בראַנזשע,—
בעראַט זיך צוערשט אומבעדינגט מיט אונז
אונזערע אינזשינערן, ערפאַרענע ספּעציאַליסטען אויף אַלע געביטן, וועלן אייך געבען זייער פאַכמענישע מיינונג, נאָך גענויער איבערפּרופונג און איבערנעמענדיג אויף זיך די פולע גאַראַנטיע.
מיר שטעלען גלייכצייטיג איין פערטרעטער אין אַלע פּונקטן פון דער פוילישער רעפּובליק. מיט אָפערטען קענען זיך ווענדען פּערזאָנען מיט פעראורטייללאָזער פערגאַנגענהייט, וואָס בע-זיצען, אַנטשפּרעכענדע בעסטע רעפערענצען, אויסערסט טיכטיגע, ענערגישע און רעפּרעזענטאַטיווע. געוויסע טעכנישע קענטנישען זענען געווינשט.
מיר ליפערן דאָס בעסטע אויף מעגליכסט גוטע בעדינגונגען.
ווענדעט זיך שוין צו אונז, דען אָן ריזיקאָ וועט איהר האָבען בעדייטענדע געלד געווינסטן:
Inż. Urij Gliklich, Warszawa,
Elektoralna 11/12
skrz. poczt. 393. --- Tel. 36-76.

קלוזעטען
— און —
וואַשטישן
אויף אַלע שטעט אין פוילען
ערלעדיגט אַמשנעלסטען דאָס רעכטס-קאָנסולטאַנטען-ביוראָ
„אַרגוס“, 36 זאַכאָדניאַ 36
טעלעפאָן 10-847

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאַנאַ 25
טעלעפאָן 126-87
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט וועגערישע קראַנק-הייטען און מענער-שוואַכע. אַלע-אַרט אַנאַליזען בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2, און פון 6 -9 אָוונט.
בעזונדער „וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr.Med. E. Reicher

ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע
פּאָלודניאָוואַ 28 נעהמט אָן פון 8—10 פריה 12—2;
7—8.30 אָוו. זונטאָג פון 9—2
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

ווינער אָרטאָפּעדישע פּראַצאָווניע

— אונטער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט — מאַכט לויט גיפּס-מאָדעלען וואַקלאָדקעס געגען פלאַך פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַטען
א. ז. ו. גדאַנסקאַ 28. וו 1, פון 5—7 אָוונט.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייט
קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81
שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערושער 17, פון 2 ביז 3 נאָכמ׳

Dr.med. H. Lajchter

צאָהן-כירורג
קיפער, דזשאַנסלעס גומען, צינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זשעלאַנאַ 9, טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek, Tel. 18-26.

Od dnia 1.IV do dnia 7.IV 1930 r.
Dla dorosłych.
INTRYGANT
(THE PATRIOT)
w-g sztuki sceniczne Alfreda Neumana.
W roli cara Pawła I-go **Emil Jannigs**
dla młodzieży
Talizman Życia
(Rycerz śpiącego lamparta)
według powieści WALIERA SCOTA
„THE TALISMAN“
Nast. program „HRABIA CAGLIOSTRO“

Zagubiono weksel
na Zł. 50.— wystawca M. L. Brenzel, zlecenie F. Friede, pł. 31.3 w Łodzi, Wschodnia 49. Weksel niniejszy unieważnia się.

WYSZŁA z DRUKU
(nakładem łódzkiej księgarni „Czytaj“)
„Godzina życia mężczyzny“
STANISŁAWA BALA
Cena 2 złote.
Do nabycia we wszystkich księgarniach
Skład główny: Księgarnia „Czytaj“
Narutowicza 2.

שרייבע: שעה אונד שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער קאַליגראַף
ל. בערמאַן
— אין — 15 לעקציאָנען
אין איין חודש ווערט אויסגעלערנט שרייבען גוט
זאַוואַדזקאַ 19, [illegible]

מען מוז זיך קענען צופּאַסען צו דער צייט...

נישט מיט קרעכצען וועט מען זיך העלפען

דאָס איז שוין האַרט פאַר פסח און אין מסחר איז טויט. זיצען סוחרים אין זייערע געוועלבער און וואַרטען, עמיצער זאָל זיי דערמאָהנען, אַז זיי נויטיגען זיך אין לייזונג.
דערווייל ברענגט דער עקזעקו-טאָר שטייער-צעטלען, דער הויז-ווירט מאָהנט דירה-געלט, די עלעקטראָווניע פערגעסט אויך נישט אָן די רעכנונגען און די סחורה ליגט זיך געמיטליך אויף די פּאָליצעס.

וואס יעדער סוחר דאַרף געדענקען

זאָרגען און באַרגען וועלען נישט ראַטעווען

איהר שפּאָרט גראָשען׳ס און פערלירט הונדערטערס. אויך אין דער איצטיגער שווערער צייט מוזען מענשען זיך עפּיס קויפען אויף יום-טוב. ווער מעהר, ווער ווייניגער — יעדער יוד שפּאָרט אָפּ גראָשען צו גראָשען און שאַפט זיך עפּיס איין אויף פסח. אייך פעהלט נאָר די ערפאַה-רונג, ווי אַזוי צו צוציהען די אויפמערקזאַמקייט צו אייער סחורה.

איהר קענט אויפלעבען אייער געשעפט

אַ סוחר דאַרף מען קענען זיין

איהר מוזט אָבער וויסען, ווי אַזוי צו טון. אין דער אַדמיניס-טראַציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט“ זיצען מענשען ספּעציאַליסטען, וואָס האָבען גרויסע ערפאַהרונג אויפ׳ן געביט פון האַנדעל און אינדוסטריע, דורך קומען אין בעריהרונג מיט די גרעסטע אונטערנעה-מונגען אין אונזער שטאָט.

פערזוימט נישט אונז צו בעזוכן

דורך פּראַקטישע און רעעלע אַנאָנסען אין
„לאָדזער טאָגעבלאַט“
! קענט איהר אַריינברענגען !
! אויפלעבונג אין אייער געשעפט !

האנדעלס-בילאנסען

פאַר׳ן יאָהר 1929
ווערען פאַכמעניש אויסגעפערטיגט
דורכ׳ן ביוראָ „אַרגוס“
36 זאַכאָדניאַ 36, טעלעפ. 10,847

אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible] אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]
Redaktor-wydawca B. Hamburski | Czcionkami: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 18.